

ຊີວະປະຫວັດ
ສົມເດັດພະເຈົ້າອະນຸວົງ

ຕອນ 1

ເມື່ອຍັງທົງເຍົາໄວ

ສົມເດັດພະເຈົ້າອະນຸວົງ ກະສັດນະຄອນວຽງຈັນອົງສຸດທ້າຍແຫ່ງລາ
 ຊະວົງລ້ານຊ້າງວຽງຈັນ ເປັນກະສັດທີ່ມີພະນາມລືຊາຜາກົດ ມີຄົນຮູ້ຈັກ
 ພະນາມຂອງພະອົງ ຫຼາຍທີ່ສຸດພະອົງນຶ່ງ ເນື່ອງຈາກການທີ່ພະອົງໄດ້ຄິດ
 ທຳການກູ້ອິດສະລະພາບຂອງລາວ ໃນສະໄໝຂອງພະອົງ ແຕ່ການທຳການ
 ກູ້ອິດສະລະພາບໃນຄາວນັ້ນ ບໍ່ເປັນຜົນສຳເລັດຕາມພະປະສົງ ພະອົງຈຶ່ງ
 ຖືກປະນາມຈາກຝ່າຍກົງກັນຂ້າມວ່າ “ເປັນກະບົດ” ແລະຍ້ອນເຫດນີ້ອີກ
 ວົງກະສັດລ້ານຊ້າງວຽງຈັນ ຈຶ່ງຖືກທຳລາຍແລະສູນສ້ຽງມາຈົນເຖິງທຸກວັນນີ້.
 ເຖິງດັ່ງນັ້ນກໍດີ ພະນາມຂອງພະອົງ ກໍຍັງມີຄົນສ່ວນຫຼາຍກ່າວເຖິງຢູ່ຕະ
 ຫຼອດມາ ແຕ່ວ່າເຫດການທີ່ພະອົງໄດ້ເຮັດໃນຄາວນັ້ນ ແລະເຜົາພົງວົງສາ
 ຂອງພະອົງ ຍັງບໍ່ຄ່ອຍມີຄົນຮູ້ຈັກກວ້າງຂວາງພໍທີ່ໃດ ຂ້າພະເຈົ້າຈຶ່ງໄດ້ຊອກ
 ຄົ້ນຫາປະຫວັດຂອງພະອົງມາຂຽນໄວ້ ຕາມຫຼັກຖານເອກະສານຕ່າງໆ ດັ່ງ
 ກ່າວມາແລ້ວນັ້ນ ເພື່ອເປັນແນວທາງຄົ້ນຄວ້າຂອງນັກສຶກສາປະຫວັດສາດ
 ລາວຕໍ່ໄປ.

ສົມເດັດພະເຈົ້າອະນຸວົງ ເຊິ່ງຄົນທັງຫຼາຍຮຽກພະອົງວ່າ ພະເຈົ້າອະນຸພູ
 ເຈົ້າອະນຸນັ້ນ ມີພະນາມຜາກົດຢູ່ໃນສິລາເລກວັດຊ້າງເຜືອກເມືອງສີຂຽງໃໝ່
 ຢູ່ໃນລາຊະອານາຈັກໄທປັດຈຸບັນ ແລະຢູ່ໃນສິລາເລກວັດສີສະເກດ ນະຄອນ
 ຫຼວງວຽງຈັນວ່າດັ່ງນີ້: (ເບິ່ງຮູບ ສິລາເລກ)

“ສົມເດັດຈບໍຣົມບໍພິຕຣ ພຣະມະຫາທັມມິກະສິຫະພາບຸຕຣະຣາຊະທິຣາຊ

ມະຫາຈັກກະພັດຕິພູມິນທຣະປະຕິລສະກິລໄຕຍພູວະນາຖຊາຕຍູພະໂຕ ວິສຸທທະມະກຸຕສັມພາລາພິບູລອຕຸລຍະໂພທິສັຕຣຂັຕຕິຍະພຸທທັງກູຣ ໂສຕຣນັຄຣາມຫາໂສພັສສັນໂຕຄັຊ ລັກຂະຣັຕຖາຣາຊາບຸຣິສຣິທັມມາທິຣາຊບໍຣິມນາຖບໍຣິມບໍພິຕຣ” ດັ່ງນີ້.

ພະເຈົ້າອະນຸວົງ ເປັນພະໂອລົດອົງຫຼ້າຂອງສົມເດັດພະເຈົ້າສິຣິບຸນຍະສານ ພະເຈົ້າແຜ່ນດິນເອກະລາດລ້ານຊ້າງວຽງຈັນອົງສຸດທ້າຍ ຄືລຸນຫຼັງຈາກພະເຈົ້າສິຣິບຸນຍະສານມາແລ້ວ ກະສັດວຽງຈັນຕະຫຼອດຫຼວງພະບາງແລະຈຳປາສັກເປັນກະສັດຢູ່ພາຍໃຕ້ການປົກຄອງຂອງລາຊະອານາຈັກສະຫຍາມ ຈຶ່ງນັບວ່າເປັນກະສັດປະເທດສະລາດ ບໍ່ແມ່ນກະສັດເອກະລາດຄືແຕ່ກ່ອນ.

ພະເຈົ້າອະນຸທິງສົມພົບເມື່ອປີກຸນ ຈຸລະສັກກະລາດ 1129 (ກົງກັບ ຄ.ສ.1767) ທີ່ມະຫາລາຊະວັງນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ ຕາມພະລາຊະພິງສາວະດານລ້ານຊ້າງວຽງຈັນມີກ່າວໄດ້ດັ່ງນີ້:

ພະເຈົ້າສິຣິບຸນຍະສານ ໂອລົດຂອງພະເຈົ້າໄຊຍະເຊດຖາທິລາດ ທີ່ສອງ (ຄື ພະໄຊອົງເວັ້) ໄດ້ຂຶ້ນສະເຫວີຍລາດໃນນະຄອນວຽງຈັນ ເມື່ອປີ ຄ.ສ. 1730ຈົນມາເຖິງປີຄ.ສ.1778ວຽງຈັນຈຶ່ງໄດ້ແສງເອກະລາດໃຫ້ແກ່ສະຫຍາມ. ໃນປີທີ່ເກີດຮົບກັບສະຫຍາມນັ້ນ ພະເຈົ້າສິຣິບຸນຍະສານມີໂອລົດ ແລະທິດາ ທີ່ມີພະນາມຜາກິດຕາມພິງສາວະດານ ຄື: 1.ເຈົ້ານັນທະເສນ, 2.ເຈົ້າອິນທະວົງ 3.ເຈົ້ານາງແກ້ວຍອດຟ້າກັນລະຍານິສິກະສັດ, 4.ເຈົ້າພິມມະວົງ ແລະ 5.ເຈົ້າອະນຸວົງ. ໃນຂະນະທີ່ເກີດຮົບກັບສະຫຍາມ ໃນປີ ຄ.ສ 1779 ນັ້ນ ສົມເດັດພະເຈົ້າສິຣິບຸນຍະສານ ໄດ້ທົ່ງມອບພາລະການສົງຄາມໃຫ້ເຈົ້ານັນທະເສນໂອລົດອົງໃຫຍ່ເປັນຜູ້ປ້ອງກັນນະຄອນ. ເມື່ອຮົບກັນມາໄດ້ 4 ເດືອນປາຍ ສົມເດັດພະເຈົ້າສິຣິບຸນຍະສານ ເຫັນວ່າຈະຕ້ານທານໄວ້ບໍ່ໄດ້

ຈິ່ງລົງເຮືອໜີໄປເມືອງຄຳເກີດໃນເວລາກາງຄືນ ພ້ອມດ້ວຍ ໂອລົດອົງນ້ອຍ ຄື ເຈົ້າອິນທະວົງເຈົ້າພົມມະວົງ ແລະຄົນສະໜິດຫຼາຍຄົນ. ເຈົ້ານັ້ນທະເສນ ຮູ້ວ່າ ພະລາຊະບິດາໜີໄປແລ້ວກໍແສງພະໄທຈິ່ງຍອມໄຂຜັກຕູເມືອງ ອ່ອນນ້ອມຕໍ່ ກອງທັບສະຫຍາມ ສະຫຍາມຈິ່ງເຂົ້າວຽງຈັນໄດ້ ໃນເດືອນ 10 ແຮມ 3 ຄ່ຳປີ ກຸນ ຄ.ສ. 1778 ແລ້ວກອງທັບສະຫຍາມໄດ້ຈັບເອົາ ເຈົ້ານັ້ນທະເສນ, ເຈົ້າ ອຸປະຮາດກອງໜ້າແລະພະນາງແກ້ວຍອດຟ້າກັນລະຍານິສິກະສັດພະລາຊະ ທິດາຂອງພະເຈົ້າສີຣິບຸນຍະສານກັບເຈົ້າອະນຸວົງຜູ້ນ້ອງຫຼ້າ ເຊິ່ງມີພະຊົນ ໄດ້ພຽງ 11 ປີພ້ອມດ້ວຍພະຍາຕິວົງອື່ນໆລົງໄປກຸງເທບ ແລະຕັ້ງໃຫ້ ພະຍາ ສຸໂພເປັນຜູ້ຮັກສາພະນະຄອນວຽງຈັນ ແລ້ວກອງທັບສະຫຍາມກໍເລີກກັບຄືນ ໄປ. ເມື່ອກອງທັບສະຫຍາມເລີກກັບຄືນໄປແລ້ວພະເຈົ້າສີຣິບຸນຍະສານ ຈິ່ງ ໄດ້ກັບຄືນມາວຽງຈັນ ແລະຈັບພະຍາສຸໂພຜູ້ຮັກສາພະນະຄອນ ຂ້າແສງແລ້ວ ກໍຂຶ້ນສະເຫວີຍເມືອງ ຕໍ່ມາໄດ້ 2 ປີ ກໍສະຫວັນນະຄົດ.

ຝ່າຍພະເຈົ້າແຜ່ນດິນສະຫຍາມ ເມື່ອໄດ້ຊາບຂ່າວວ່າພະເຈົ້າສີຣິບຸນ ຍະສານສະຫວັນນະຄົດແລ້ວ ຈິ່ງສົ່ງເຈົ້ານັ້ນທະເສນຄືນມາເປັນພະເຈົ້າແຜ່ນ ດິນວຽງຈັນ ໃນນາມເປັນປະເທດສະລາດຂອງສະຫຍາມໃນປີ ຄ.ສ. 1781 ແລະພະເຈົ້ານັ້ນທະເສນ ຈິ່ງໄດ້ທົງສະຖາປະນາ ເຈົ້າອິນທະວົງຂຶ້ນເປັນເຈົ້າ ອຸປະຮາດ ສ່ວນເຈົ້າພົມມະວົງແລະເຈົ້າອະນຸວົງນັ້ນ ຍັງຄົງຢູ່ໃນກຸງເທບ ດ້ວຍ ຄວາມອຸປະກາລະຂອງພະເຈົ້າແຜ່ນດິນສະຫຍາມ. ຕໍ່ມາເຖິງປີ ຄ.ສ.1794 ພະເຈົ້ານັ້ນທະເສນ ຖືກພະເຈົ້າອະນຸລຸດທະແຫ່ງນະຄອນຫຼວງພະບາງ ຟ້ອງ ຕໍ່ພະເຈົ້າແຜ່ນດິນສະຫຍາມວ່າສົມຄົບກັບພະບໍຣົມຣາຊາ ເຈົ້າເມືອງນະຄອນ ພະນົມ ເປັນກະບົດຕໍ່ສະຫຍາມ, ພະເຈົ້ານັ້ນທະເສນຈິ່ງໄດ້ລົງໄປແກ້ຄະດີຢູ່ ກຸງເທບແລ້ວເລີຍສະເດັດສຸລະຄົດ(ຕາຍ) ຢູ່ໃນກຸງເທບ ເມື່ອປີ ຄ.ສ. 1794

ແລ້ວຝ່າຍສະຫຍາມຈຶ່ງໄດ້ສົ່ງເຈົ້າອິນທະວົງ ຂຶ້ນມາເປັນເຈົ້າແຜ່ນດິນນະ ຄອນວຽງຈັນໃນປີນັ້ນເອງ.

ເຈົ້າອະນຸໄດ້ຮັບສະຖາປະນາເປັນອຸປະຮາດ

ສົມເດັດພະເຈົ້າອະນຸວົງໄດ້ລົງໄປຢູ່ກຸງເທບ ແຕ່ພະຊົນໄດ້ 11 ປີ ແລະ ໄດ້ທົ່ງສຶກສາວິຊາການຕ່າງໆຮ່ວມກັບບັນດາພະລາຊະໂອລົດ ພະລາຊະນັດ ດາ ຂອງພະເຈົ້າແຜ່ນດິນສະຫຍາມໃນພະບໍລົມມະຫາລາຊະວັງ ຕະຫຼອດມາ ຈົນພະຊົນມາຍຸໄດ້ 27 ປີ.

ເນື່ອງຈາກພະອົງໄດ້ປະທັບຢູ່ໃນກຸງເທບເປັນເວລາເທິງນານເຖິງ 16 ປີ ພະອົງຈຶ່ງໄດ້ຮູ້ເຫັນແບບຢ່າງຂະນົບທຳນຽມແລະຄຸ້ນເຄີຍຮັກແພງກັບບັນ ດາເຈົ້ານາຍເຊື້ອວົງກະສັດສະຫຍາມເປັນອັນມາກ ໂດຍສະເພາະຢ່າງຍິ່ງ ພະເຈົ້າແຜ່ນດິນສະຫຍາມລັດຊະການທີ 2 ເຊິ່ງທົ່ງພະນາມວ່າພະພຸດທະເລີດ ຫຼ້ານະພາໄລ ຕັ້ງແຕ່ຍັງທົ່ງພະເຍົາໄວມານຳກັນ ໃນເລື່ອງນີ້ທ່ານຜູ້ອ່ານຈະ ໄດ້ເຫັນສຳເນົາຈົດໝາຍທີ່ພະເຈົ້າແຜ່ນດິນສະຫຍາມລັດຊະການທີ 2 ໃຫ້ເຈົ້າ ພະຍາຈັກກຣີຂຽນມາເຖິງພະເຈົ້າອະນຸ ທີ່ຈະກ່າວຂ້າງໜ້າ. ເມື່ອເຈົ້າອິນທະວົງ ໄດ້ມາເປັນເຈົ້າແຜ່ນດິນວຽງຈັນແລ້ວ ພະອົງຈຶ່ງທົ່ງສະຖາປະນາເຈົ້າອະນຸວົງ ຜູ້ນອງຂຶ້ນເປັນເຈົ້າມະຫາອຸປະຮາດ ຕາມພະລາຊະປະເພນີສືບຕໍ່ມາ.

ເປັນແມ່ທັບ ໄປຮັບພະມ້າທາງເມືອງລະແຫງ

ໃນປີ ຄ.ສ 1798 ທາງປະເທດສະຫຍາມໄດ້ຊາບວ່າ ພວກພະມ້າຈະ ຍົກທັບລົງມາຕີເອົາເມືອງຊຽງໃໝ່ ແລະຫົວເມືອງລາວທັງຫຼາຍ ທາງຕາເວັນ ອອກແມ່ນ້ຳຂອງ ພະເຈົ້າແຜ່ນດິນສະຫຍາມຈຶ່ງສັ່ງໃຫ້ຫົວເມືອງຝ່າຍເໜືອ ຍົກທັບໄປປ້ອງກັນເມືອງຊຽງໃໝ່ ແລະໄປລັດດ່ານທາງພະມ້າ ຈະຍົກເຂົ້າມາ. ດັ່ງນັ້ນ ສົມເດັດພະເຈົ້າອິນທະວົງຈຶ່ງທົງແຕ່ງຕັ້ງໃຫ້ເຈົ້າມະຫາອຸປະຮາດອະນຸ ເປັນແມ່ທັບລາວ ຄຸມທະຫານລາວໄປຕັ້ງຄ້າຍຮັບພະມ້າ ຢູ່ເມືອງລະແຫງ. ຝ່າຍພວກພະມ້າ ຍົກພົນລົງມາຕັ້ງຢູ່ເມືອງຕອງອູ ຕະຫຼອດລະດູຝົນກໍບໍ່ຍົກ ລົງມາ ແຕ່ພໍໝົດລະດູຝົນແລ້ວກໍຍົກຖອຍຄືນໄປ ຈຶ່ງບໍ່ໄດ້ມີການສູ້ຮົບກັນ ໃນ ຄາວນັ້ນ ຝ່າຍພະເຈົ້າອະນຸຄັນໄດ້ຊາບວ່າພະມ້າຖອຍຄືນໄປແລ້ວກໍເລີກທັບ ກັບມານະຄອນວຽງຈັນ.

ເປັນແມ່ທັບໄປຮັບພະມ້າທີ່ເມືອງຊຽງແສນ

ເຖິງປີ ຄ.ສ. 1802 ພວກພະມ້າຍົກທັບລົງມາຕີເອົາເມືອງຊຽງແສນ ໄດ້ແລ້ວເລີຍຍົກລົງມາຕັ້ງຄ້າຍລ້ອມເມືອງຊຽງໃໝ່ໄວ້ເຖິງ 7 ກອງ ແຕ່ຈະເຂົ້າ ຫັກເອົາເມືອງຍັງບໍ່ໄດ້ດ້ວຍວ່າເຈົ້າກາວິລະເຈົ້ານະຄອນຊຽງໃໝ່ໄດ້ທຳ ການ ຮັກສາເມືອງໄວ້ຢ່າງແຂງແຮງ ແລ້ວມີໜັງສືບອກລົງໄປບາງກອກ. ສົມເດັດ ພະເຈົ້າແຜ່ນດິນບາງກອກໄດ້ຊາບໜັງສືນັ້ນ ແລ້ວຈຶ່ງແຕ່ງໃຫ້ເຈົ້າຟ້າກິມມະ ຫຼວງເທບຫະຣິຣັກ ກັບ ພະຍາຍົມມະຮາດ ເກນຄິນສະຫຍາມເມືອງເໜືອ 8

ຫົວເມືອງເປັນທັບນຶ່ງ ແລະໃຫ້ເຈົ້າອະນຸຄຸມທະຫານລາວວຽງຈັນເປັນທັບນຶ່ງ ຍົກຂຶ້ນໄປຕີພະມ້າທີ່ເມືອງຊຽງໃໝ່ ແຕ່ກອງທັບຂອງພະເຈົ້າອະນຸໄປບໍ່ທັນ ກອງທັບສະຫຍາມໄດ້ເຂົ້າຕີພະມ້າແຕກໄປກ່ອນແລ້ວເຖິງ 7 ວັນກອງທັບ ເຈົ້າອະນຸຈຶ່ງໄປເຖິງ. ດັ່ງນັ້ນ ພະເຈົ້າອະນຸຈຶ່ງຂໍອາສາໄປຕີພະມ້າທີ່ເມືອງຊຽງ ແສນ. ກົມພະຣາຊະວັງບໍ່ວອນສະຖານມົງຄົນແມ່ທັບໃຫຍ່ຂອງສະຫຍາມຈຶ່ງ ສັ່ງໃຫ້ກອງທັບຂອງເຈົ້າຟ້າກົມຫຼວງເທບຫະຣິຣັກ, ທັບເມືອງນະຄອນລຳປາງ ແລະ ທັບເມືອງຊຽງໃໝ່ ຍົກຂຶ້ນໄປຕີຊຽງແສນຊ່ອຍພະເຈົ້າອະນຸ.

ແມ່ທັບທັງ 5 ນະຄອນ ພັກເຊົາລ້ຽງໄພ່ພົນຢູ່ບຶນນຶ່ງ ເຖິງປີ ຄ.ສ.1804 ຈຶ່ງພ້ອມກັນຍົກຂຶ້ນໄປຕັ້ງຄ້າຍອ້ອມເມືອງຊຽງແສນໄວ້ ຝ່າຍພວກພະມ້າທີ່ ຢູ່ໃນເມືອງຊຽງແສນ ບໍ່ໄດ້ຍົກອອກມາຮົບເປັນແຕ່ຮັກສາເມືອງໄວ້ຢ່າງແຂງ ແຮງກອງທັບທັງຫ້າຫົວເມືອງບໍ່ສາມາດເຂົ້າຕີເອົາເມືອງໄດ້ ພໍເຖິງລະດູເດືອນ 6 ຝົນຕົກລົງມາຫຼາຍໄພ່ພົນ ໃນກອງທັບເກີດໄຂ້ເຈັບລົ້ມຕາຍລົງເປັນອັນມາກ ທັງສະບຽງອາຫານກໍໜ້ອຍລົງ ອີກປະການນຶ່ງໄດ້ຊາບຂ່າວວ່າກອງທັບພະ ມ້າເມືອງອັງວະຈະຍົກລົງມາຕີເປັນເສິກຂະໜາບ ດັ່ງນັ້ນແມ່ທັບເມືອງອື່ນໆ ຈຶ່ງພາກັນເລີກຄືນໝົດ ສ່ວນພະເຈົ້າອະນຸບໍ່ຍອມຖອຍຄືນທົ່ງມາດໝາຍພະ ໄທຈະຕີເອົາເມືອງຊຽງແສນໃຫ້ໄດ້ ຈຶ່ງຕັ້ງຄ້າຍອ້ອມເມືອງໄວ້ຢ່າງແໜ້ນໜາ. ຝ່າຍພວກຊາວເມືອງຊຽງແສນໄດ້ຮັບຄວາມອິດຢາກຫຼາຍ ກໍພາກັນລັກ ອອກມາອອນນ້ອມຕໍ່ກອງທັບພະເຈົ້າອະນຸຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ. ໂປ່ມະຍຸ້ງວນແມ່ ທັບພະມ້າຈະບັງຄັບປ້ອງກັນໄວ້ກໍບໍ່ໄຫວ ດັ່ງນັ້ນ ໂປ່ມະຍຸ້ງວນຈຶ່ງພາທະຫານ ແຫກໜີ ພະເຈົ້າອະນຸເຫັນເປັນໂອກາດດີກໍຍົກກອງທະຫານເຂົ້າຕີກອງທັບ ພະມ້າແຕກ. ໂປ່ມະຍຸ້ງວນແມ່ທັບຖືກປືນຕາຍຄາສະໜາມ. ພະຍານາຂວາ ທີ່ແມ່ທັບພະມ້າຕັ້ງໃຫ້ເປັນເຈົ້າເມືອງຊຽງແສນນັ້ນ ພາຄອບຄົວລັກໜີໄດ້

ພະເຈົ້າອະນຸວົງໃຫ້ກວາດເອົາຄອບຄົວຊາວເມືອງໄດ້ 23.000 ຄົນປາຍ
ແລ້ວທົງສັ່ງໃຫ້ທຳລາຍກຳແພງເມືອງ ແລະເອົາໄຟເຜົາເມືອງເສຍ, ສຳເລັດ
ບໍລະບວນແລ້ວ ກໍເລີກທັບກັບຄືນມາແລະຄອບຄົວຊາວເມືອງຊຽງແສນນັ້ນ
ໄດ້ແບ່ງເປັນຫ້າສ່ວນ, ສ່ວນນຶ່ງໃຫ້ພະເຈົ້າຊຽງໃໝ່ ສ່ວນນຶ່ງໃຫ້ເມືອງນະຄອນ
ລຳປາງ ສ່ວນນຶ່ງໃຫ້ເມືອງນ່ານ ສ່ວນນຶ່ງເອົາຖວາຍພະເຈົ້າແຜ່ນດິນບາງ
ກອກ ອີກສ່ວນນຶ່ງເອົາມາໄວ້ວຽງຈັນ.

ຝ່າຍພະເຈົ້າແຜ່ນດິນບາງກອກ ໄດ້ທົງຊາບດັ່ງນັ້ນກໍທົງພິໂລດໃຫ້ເຈົ້າ
ຟ້າກົມຫຼວງເທບຫະຣິຣັກ ແລະພະຍາຍົມມະຣາດຜູ້ເປັນແມ່ທັບສະຫຍາມວ່າ
ບໍ່ຫຼັກທໍ່ລາວແລະເປັນຄົນຂີ້ຢ້ານຕາຂາວ ຈຶ່ງໃຫ້ລົງພະລາຊະອາຍາແມ່ທັບ
ທັງສອງເອົາໃສ່ຄຸກໄວ້ ແຕ່ນັ້ນມາພະກຽດຕິຍົດ ຂອງພະເຈົ້າອະນຸ ກໍລີຊາປາ
ກົດເປັນອັນມາກວ່າ ເປັນນັກຮົບຜູ້ມີສີມືຍອດຍິ່ງໃນບັນດາແມ່ທັບຫົວເມືອງ
ປະເທດສະລາດທັງຫຼາຍ ຈົນແມ່ທັບຝ່າຍສະຫຍາມເອງກໍໄດ້ຍອມຮັບສີມື
ຂອງພະອົງ.

ຫ້າມຈຳໝ່າຍ

ຕອນທີ 2

ຂຶ້ນສະເຫວີຍລາດ ແລະທຳການຟື້ນຟູປະເທດ

ຢູ່ມາເຖິງປີ ພ.ສ 2347 (ຄ.ສ 1803) ສົມເດັດພະເຈົ້າອິນທະວົງ ຜູ້ເປັນພະເຊດຖາຄອງລາຊະສົມບັດມາໄດ້ສິບປີກໍສະຫວັນນະຄົດ ເມື່ອເດືອນ 3 ອອກໃໝ່ 8 ຄ່ຳ, ພະເຈົ້າແຜ່ນດິນ ສະຫຍາມຈຶ່ງທົງອະພິເສກເຈົ້າມະຫາອຸປະຮາດອະນຸວົງ ຂຶ້ນເປັນເຈົ້າແຜ່ນດິນນະຄອນວຽງຈັນ ໃນປີດຽວກັນນັ້ນເອງ. ເວລາຂຶ້ນສະເຫວີຍລາດນັ້ນ ພະອົງມີພະຊົນໄດ້ 37 ປີ. ເມື່ອໄດ້ສະເຫວີຍລາດແລ້ວ ພະອົງກໍໄດ້ຟ້າວຈັດການຟື້ນຟູແລະບູລະນະປະເທດຊາດຂຶ້ນຢ່າງແຂງແຮງ ໃນທາງພະພຸດທະສາສະໜາ ພະອົງກໍໄດ້ທົງຈັດການປະຕິສັງຂອນປົວແປງວັດວາອາຮາມຂຶ້ນຫຼາຍວັດ ຕະຫຼອດຈົນທໍ່ໂຮງພະລາຊະວັງຖະຫົນທົນທາງ ກໍໄດ້ທົງປະຕິສັງຂອນສ້າງແປງຂຶ້ນເປັນອັນມາກ. ໃນດ້ານການທະຫານ ພະອົງກໍບໍ່ໄດ້ຢຸດຢ່ອນທໍ່ຖອຍໄດ້ທຳການບຳລຸງສິ່ງເສີມໃຫ້ເຂັ້ມແຂງຢູ່ສະເໝີ. ໃນດ້ານການເມືອງພະອົງກໍໄດ້ພະຍາຍາມທຳການຕິດຕໍ່ສະໝານໄມຕີກັບ ພະເຈົ້າມັນທາຕຸລາດແຫ່ງນະຄອນຫຼວງພະບາງໄວ້ເປັນຢ່າງດີ ເພື່ອໃຫ້ລືມເຫດການອັນເຄີຍຜິດຂ້ອງຕ້ອງຖຽງບາດໜາງກັນມາແຕ່ກ່ອນໆນັ້ນເສຍຈົນຕະຫຼອດທາງປະເທດອານາມ ພະອົງກໍໄດ້ທຳການຕິດຕໍ່ເປັນໄມຕີໄວ້ເປັນອັນດີຕາມລາຊະປະເພນີແຕ່ກ່ອນໆມາ. ໃນປະເທດສະຫຍາມເອງພະອົງກໍເປັນທີ່ໄວ້ວາງ ພະໄທຂອງພະເຈົ້າແຜ່ນດິນສະຫຍາມລັດສະການທີ 2. ພະເຈົ້າແຜ່ນດິນສະຫຍາມພະອົງນີ້ ກໍທົງຮັກແພງສະໜິດສະໜົມກັບພະອົງເປັນອັນມາກ ດັ່ງຈະເຫັນໄດ້ໃນເຫດການ ແລະພະລາຊະພາລະກິດ ທີ່ພະອົງໄດ້ທົງປະຕິບັດດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

- ປີ ຄ.ສ 1805 ພະອົງໄດ້ຍົກທັບໄປຕີເມືອງຊຽງຕຸງ ເມືອງຊຽງຮຸ່ງ ຕະຫຼອດເມືອງລື້ ທັງຫຼາຍຊ່ອຍກອງທັບສະຫຍາມ ພ້ອມດ້ວຍກອງທັບຫົວ ເມືອງປະເທດສະລາດທັງຫຼາຍທີ່ຂຶ້ນກັບສະຫຍາມ ໄດ້ຊ້າງມ້າສາດຕາອາວຸດ ເປັນອັນມາກ.

- ປີ ຄ.ສ 1806 ພະອົງໄດ້ສ້າງພະລາຊະວັງ ແລະຫໍໂຮງຂຶ້ນ ໃນນະ ຄອນວຽງຈັນ ເປັນອັນມາກ.

- ປີ ຄ.ສ 1807 ໄດ້ສະເດັດໄປທຳບຸນສະຫຼອງຂົວວັດທາດພະນົມ ໃນເມືອງນະຄອນພະນົມ.

- ປີ ຄ.ສ 1808 ໄດ້ສະເດັດໄປສ້າງວັດສີບຸນເຮືອງ ແລະວັດອື່ນໆ ໃນເມືອງໝອງຄາຍ.

- ປີ ຄ.ສ 1809 ສົມເດັດພະເລີດຫຼ້ານະພາໄລ ພະເຈົ້າແຜ່ນດິນ ສະຫຍາມ ໄດ້ໃຫ້ເຈົ້າພະຍາຈັກກາຣີ ຊຽນຈິດໝາຍມາຫາພະເຈົ້າອະນຸວົງຝາກ ຄວາມຮັກແລະຄິດເຖິງມາ ດັ່ງມີສຳເນົາຈິດໝາຍດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

ສຳເນົາຈິດໝາຍເຈົ້າພະຍາຈັກກາຣີ ມາເຖິງ ພະເຈົ້າອະນຸ

ທັງສີເຈົ້າພະຍາຈັກກາຣີມາເຖິງເຈົ້າອະນຸວຽງຈັນ ດ້ວຍທົງພະກະລຸນາ ຕັດເໜືອເກົ້າສັ່ງວ່າ ໃຫ້ຊຸດສະແລະບຸກພະທີ່ນັ່ງ ທຳເກ່ງໃນພະລາຊະວັງເປັນ ທີ່ທົງປະພາດສະບາຍພະໄທ ແລະ ເຊິ່ງເຈົ້າວຽງຈັນໄດ້ລົງໄປຊ່ວຍທຳການ ຊຸດສະຄັ້ງກ່ອນເຫັນຍັງຄັບແຄບຢູ່ ບັດນີ້ໄດ້ຂະຫຍາຍກຳແພງພະລາຊະວັງ ດ້ານໃຕ້ອອກໄປອີກ ຈຶ່ງໄດ້ຊຸດສະປະຈົບສະເກົ້າຕໍ່ລົງໄປໃຫ້ຍາວ ແລະກວ້າງ

ວັດແທກໄດ້ 3 ເສັ້ນ 4 ວາ ທົງພະດຳລິທຽບທີ່ເປັນເກາະໃຫຍ່ເກາະເລັກລົງ ເຂື່ອນປູອິດທຳພະທີ່ນັ່ງເກ່ງຈົນ ແລະຕຶກຢ່າງຝຣັ່ງຂຶ້ນອີກເປັນອັນມາກ ຫວ່າງ ເກ່ງຫວ່າງຕຶກນັ້ນໄດ້ປູກຕົ້ນໄມ້ມີດອກມີຜົນເອນຊາຍອອກໄປ. ດ້ານຂອບ ສະຣົມແສງແດດໃຫ້ເອົາສິລາແທ່ງໃຫຍ່ເລັກ ມາທຳເປັນມໍເປັນແຫຼມ ແລະ ຫາດປິດບັງຮື້ເຂື່ອນເສງສິ້ນ. ໃນທ້ອງສະນັ້ນ ປູດ້ວຍອິດໃຫຍ່ໃຫ້ນຳໄຫຼ ສະອາດ ປູກບົວຫຼວງບົວເຜື້ອນທີ່ຊາຍແຫຼມຊາຍຫາດທຸກແຫ່ງແລ້ວລ້ຽງປາ ສາລະພັນ. ເວລາເຊົ້າເວລາເຢັນ ສະເດັດອອກພະທີ່ນັ່ງເກ່ງ ໂປຍເຂົ້າຕອກ ບ້າງສະເດັດພະແທນສິລາ ໃຕ້ຮົ່ມໄມ້ບ້າງທົງໂປຍເຂົ້າຕອກພະລາຊະທານ ປາທັງປວງ ທອດພະເນດມັກໃນຮີ້ສັດແຂກເຕົ້າກະຕົ້ວຊຶ່ງແຂວນໄວ້ທີ່ກິ່ງໄມ້ ນົກເປັດນຳ ນົກແຄບແຄລອຍຫຼິ້ນນຳຢູ່ ອັນນົກນອກກວ່ານີ້ກໍລ້ຽງປ່ອຍລ້ຽງ ແຂວນ ລ້ຽງໃນສວນເປັນຫຼາຍຊາດແລະເຊິ່ງພະລາຊະດຳລິສ້າງພະທີ່ນັ່ງເກ່ງ ຊຸດສະໄວ້ໃນພະລາຊະວັງ ທັງນີ້ເພື່ອຈະໄດ້ໃຫ້ພະວົງສານຸວົງຝ່າຍໃນປະ ພາດຫຼິ້ນ ດ້ວຍບໍ່ໄດ້ໄປເຫັນພູເຂົາ ແລະ ທ່ານຈຳແຫຼ່ງໃດ ແລະຈະເບິ່ງສະຕິ ປັນຍາຂ້າລາຊະການ ເຊິ່ງເປັນຊ່າງຂ້າງຈະໄວ້ຝີມີຊ່າງຈຳຫຼັກ ຊ່າງຂຽນ ຊ່າງປັ້ນ ຊ່າງປູນ ຊ່າງປາດໄມ້ ຊ່າງຕົ້ນໄມ້ ໄທ ຈົນ ໃຫ້ເປັນກຽດຕິຍົດ ປາກົດໃນແຜ່ນດິນແລ້ວ ກໍເປັນລາຊະກຸສົນຢ່າງນຶ່ງ ຄັນເຖິງເທດສະການ ຜົນລະໄມ້ຊຸກຊຸມກໍທົງພະລາຊະສັດທາ ໃຫ້ອາລາດທະນາພະລາຊາຄະນະ ເຂົ້າໄປຮັບພະລາຊະທານສັນ ໃນພະທີ່ນັ່ງເກ່ງຕາມຂອບສະພະລາຊາຄະນະ ຮັບປະທານສັນປິຍະຈັງຫັນຫຼາຍກວ່າສັນທີ່ອື່ນ ເພາະໄດ້ເບິ່ງສີມີຊ່າງທີ່ເຮັດ ໄວ້ນັ້ນແລະໂຜດໃຫ້ພະເຈົ້າລູກເທີຫຼານເທີ ແລະ ຂ້າລາຊະການລ້ຽງດູດັ່ງນີ້ ເນື່ອງໆ ຖ້າເທດສະການຕຸດສິງການເຂົ້າວັດສາສາດທະອອກວັດສາວັນວິ ສາຂະບູຊາເພັງ ເດືອນ 11 ເດືອນ 12 ກໍຊົງພະລາຊະສັດທາໃຫ້ເຊີນພະພຸດ

ທະຮູບແກ້ວຜະລິກ ແລະພະບໍຣົມມະສາລິລິກະທາດໄປສະຖິດໄວ້ພະທີ່ນັ່ງ
 ແກ່ງຄົງຄາສະຫວັນກະທຳສົມໂພດ ພ້ອມດ້ວຍພະບໍລົມວົງສານຸວົງຝ່າຍ
 ໃນ ພັນລະຍາຂ້າທູນລະອອງຜູ້ໃຫຍ່ຜູ້ນ້ອຍເຂົ້າໄປຮ້ອງສັກກະວາດອກສ້ອຍ
 ມະໂຫລີເພງເຄິ່ງທອນມອນທະແຍສັບພະການມະທໍລະສິບຕ່າງໆ ໃຫ້ແຕ່ງ
 ແກ່ງຕັ້ງເຄື່ອງແກ້ວແຂວນໂຄມແກ້ວໂຄມແພຫຼາຍຢ່າງ ຕາມບູຊາພະບໍລົມ
 ທາດຄັ້ງລະສາມຄົນບ້າງ ສີ່ຄົນບ້າງແລະເມື່ອເພັງເດືອນ 12 ປີເຖາະ ເອກສິກ
 ນີ້ ພະຍານະຄອນລຳປາງ ພະຍານ່ານລົງໄປເຝົ້າລະອອງນະກຸງເທບ ກໍໂປດ
 ໃຫ້ພາບຸດພະລິຍາເຂົ້າໄປຊົມພະທີ່ນັ່ງແກ່ງເຊິ່ງຕົກແຕ່ງ ແລະ ການມະທໍລະ
 ສິບສົມໂພດສິ້ນທຸກຄົນ ຖ້າເທດສະການແຕ່ງແກ່ງ ແລະ ລ້ຽງດູຂ້າທູນລະອອງ
 ຄັ້ງໃດກໍມີພະລາຊະທະລີໄທຄິດເຖິງເຈົ້າວຽງຈັນ ທຸກຄັ້ງດ້ວຍມິໄດ້ລົງໄປເຫັນ
 ຈິ່ງໂປດໃຫ້ຖ່າຍຢ່າງແຜນທີ່ສະແດງແກ່ງເກົ່າໃໝ່ພະລາຊະທານຂຶ້ນມາໃຫ້
 ເຈົ້າວຽງຈັນ ດູພໍເປັນສຳເນົາພາງ ຖ້າເຈົ້າວຽງຈັນຫວ່າງລາຊະການເມືອງເມື່ອ
 ໃດຈະລົງໄປເຝົ້າທູນລະອອງທີ່ກຸງເທບ ກໍໃຫ້ພາບຸດພະລິຍາມະໂຫລີລະ
 ຄອນກັບໃຫ້ຫາພາຍແລະນົກເຂົາຄາລົມລົງໄປດ້ວຍ ຈະໄດ້ຫຼິ້ນຕາມສະບາຍ
 ໃຈ ອັນເຮືອສຳລັບພາຍຫຼິ້ນແລະກິ່ງໄມ້ທີ່ໜ້າແຂວນນົກນັ້ນມີຢູ່ເປັນອັນມາກ.

ໜັງສືມານະ ວັນ 6 ເດືອນ 2 ຄໍ່າ 1 ຈຸລະສັກກະລາດ 1171 ປີເຖາະ
 ເອກສິກ ວັນສຸກ ເດືອນ ຍີ່ ຂຶ້ນຄໍ່າ 1 ໄດ້ສິ່ງການີ້ໃຫ້ເຈົ້າລາຊະບຸດແຕ່ງໃຫ້
 ທ້າວເພງຖືຂຶ້ນໄປສິ່ງໃຫ້ເພງເມືອງກາງແລ້ວ.

ປີ ຄ.ສ 1810 ພະອົງໄດ້ທົງສ້າງທໍພະແກ້ວຂຶ້ນທີ່ວັດຊ້າງເຜືອກບ້ານ
 ສີຊຽງໃໝ່ແລະໄດ້ປະຕິສັງຂອນພະພຸດທະຮູບ ທີ່ເປັນພະປະທານໃນໂບດ
 ໃໝ່ພ້ອມກັບສິ່ງຕ່າງໆຫຼາຍປະການຄື:

ໃຫ້ຂຽນ(ແຕ້ມ)ຮູບພະພຸດທະຮູບຕາມຝາຜະໜັງ 1000 ອົງ

ສ້າງພະພຸດທະຮູບໃສ່ຈົມກົມ 4 ດ້ານ 113 ອົງ.

ສ້າງພະພິມໃສ່ຊ່ອງຝາຜະຫັງ 2602 ອົງ.

ໄຖ່ຄົນໄວ້ອຸປະຖາກທໍພະແກ້ວ ຊາຍ 5 ຍິງ 3 ຄົນ.

ທັງສ້າງຂົວຂ້າມນໍ້າຂອງ ບ່ອນຊື່ວັດອູບມຸງໃສ່ບ່ອນໃຕ້ວັດຊ້າງເຜືອກ.

ໃນການສ້າງຂົວນີ້ ພະອົງຈະເຮັດຂົວແບບໃດບໍ່ມີທາງຈະຮູ້ໄດ້ ເຫັນແຕ່ສິລາຈາລຶກບອກໄວ້ວ່າພະອົງໄດ້ສ້າງຂົວຂ້າມນໍ້າຂອງ ເພື່ອໃຫ້ຄົນທັງຫຼາຍທຽວໄປມາສະດວກໃນເວລາທໍາບຸນສະຫຼອງທໍພະແກ້ວທີ່ບ້ານສີຊຽງໃໝ່ ແຕ່ຂ້າພະເຈົ້າຜູ້ຂຽນໄດ້ເຄີຍເຫັນເສົາຂົວທີ່ວ່ານີ້ ຢູ່ຊື່ທໍາວັດອູບມຸງ ໃນເວລາຝັ່ງຂອງພັງເມື່ອປີ ຄ.ສ 1932 ມີຢູ່ຫຼາຍເສົາຊຶ່ງຊາວບ້ານໝອງປາໄນໄດ້ຊຸດເອົາມາເຮັດສາກມອງ ແລະ ແມ່ມອງເປັນອັນມາກ ເສົານັ້ນເປັນໄມ້ແກ່ນຢ່າງດີຝັ່ງຢູ່ເລິກ ເມື່ອເວລານໍ້າລົງເດືອນສີ່ເດືອນຫ້າຈຶ່ງເຫັນ ແຕ່ດຽວນີ້ບໍ່ເຫັນມີແລ້ວ. ເມື່ອທົງສ້າງທໍພະແກ້ວແລະຂົວສໍາເລັດແລ້ວຄັນເຖິງປີ ຄ.ສ 1812 ຈຶ່ງທໍາໄດ້ການສະຫຼອງຕະຫຼອດ ເຈັດວັນເຈັດຄືນໂຮມພາລາຊະສົມບັດສ້າງທໍພະແກ້ວໝົດ 140 ຊັ່ງ 5 ຕໍາລິງ 3 ບາດ 2 ສະຫຼົງ. ເວລາທໍາບຸນສະຫຼອງໝົດ 125 ຊັ່ງ 14 ຕໍາລິງ 2 ບາດ 2 ສະຫຼົງ ໂຮມທັງມວນເປັນເງິນ 266 ຊັ່ງ ກັບ 2 ບາດ ຄິດເປັນບາດໄດ້ 2.1282 ບາດ.

ເຖິງປີ ຄ.ສ 1813 ໄດ້ສະເດັດໄປນະມັດສະການພະທາດພະນົມ ແລະທໍາບຸນສະຫຼອງ ທໍພະໃນເຂດທາດພະນົມ ແລະຕໍ່ມາໃນປີ ຄ.ສ 1816 ໄດ້ທົງທໍາບຸນສະຫຼອງທໍພະແກ້ວ ໃນນະຄອນວຽງຈັນອີກ ໃນຄາວນີ້ພະອົງໄດ້ທານຜ້າຈິວອນເຖິງ 7.000 ຜືນ.

ເຖິງປີ ຄ.ສ 1818 ພະອົງໄດ້ສ້າງວັດສະຕະສະຫັດສາຮາມ ຄືວັດສີສະເກດທຸກວັນນີ້ຂຶ້ນ. ໃນການສ້າງວັດສະຕະສະຫັດສາຮາມນີ້ ພະອົງສ້າງ

ພະປະທານໃຫຍ່ໃນໂບດນຶ່ງອົງພະພຸດທະຮູບທອງໃຫຍ່ທໍ່ພະອົງໜັກ 4 ແສນ 9 ໜຶ່ນ 8 ພັນ 1 ອົງ (ບາທ)*, ພະເງິນບຸ 276 ອົງ ພະພິມ ໃສ່ຕາມຊ່ອງຝາສີມ 2.052, ອົງພະພຸດທະຮູບໃຫຍ່ລຽບອ້ອມຈົມກົມທັງ 4 ດ້ານ 120 ອົງ, ພະພິມໃສ່ໃນຊ່ອງຝາຈົມກົມ 4 ດ້ານ 6.840 ອົງ, ວິຫານ 1 ຫຼັງ, ພະເຈດີ 2 ອົງ, ຫໍໄຕ 1 ຫໍ, ສາລາໂຮງທຳ 1 ຫຼັງ, ກຸຕິໝູ່ 2 ໝູ່, ກຸຕິລຽບເປັນຫຼັງ 8 ຫຼັງ, ຫໍກອງ 1 ຫໍ, ກຳແພງອ້ອມວັດ 4 ດ້ານ ແລະ ໄຖ່ຄົນໄວ້ອຸປະຖາກວັດ 18 ຄົນ. ຕໍ່ຈາກນັ້ນມາອີກ 6 ປີຄືເຖິງ ຄ.ສ 1824 ຈຶ່ງໄດ້ທຳບຸນສະຫຼອງວັດສີສະເກດ. ເວລາສ້າງນັ້ນໝົດພະລາຊະຊັບໄປ 512 ຊັ່ງ 17 ຕຳລິງ 3 ບາດ 1 ສະຫຼິງ ຮວມທັງເວລາສະຫຼອງໝົດເງິນ 849 ຊັ່ງ 7 ຕຳລິງ 3 ບາດ 2 ສະຫຼິງເພື່ອງ ຄິດເປັນເງິນບາດໄດ້ 6.7951 ບາດ ກັບ 2 ສະຫຼິງເພື່ອງ.

ໃນປີ ຄ.ສ 1819 ພະອົງໄດ້ແຕ່ງໃຫ້ໜຶ່ນເຮືອຄຳ ເປັນທູດສົ່ງເຮືອຄຳ 2 ເຫຼັ້ມໄປຖວາຍ ພະເຈົ້າມັນທາຕຸລາດ ເຈົ້າແຜ່ນດິນນະຄອນຫຼວງພະບາງ ເພື່ອຜູກສຳພັນທະມິດໄວ້ ແລະປີລຸນມາ ກໍໄດ້ສົ່ງຊ້າງໂຕນຶ່ງສູງເຈັດສອກໄປຖວາຍອີກ.

ໃນປີ ຄ.ສ 1819 ນີ້ໄດ້ເກີດເຫດສຳຄັນຂຶ້ນທາງເມືອງ ຈຳປາສັກ ຄືມິພິກຊອະລັດຊິຕິນນຶ່ງຊື່ສາ ຢູ່ບ້ານຫຼຸບເລົາເຕົາບູນ ແຂວງເມືອງສະລະບຸລີ ໄດ້ເດີນກຳມະຖານມາເຊົາຢູ່ພູເຈັດໂງ່ງ ແຂວງເມືອງຈຳປາສັກ ພິກຊອສາສະແດງອວດອ້າງຕົນວ່າ ເປັນຜູ້ທີ່ມີລິດທິເກັ່ງກ້າຈົນຄົນທັງຫຼາຍຫຼິງເຊື່ອ ແລະ ຍອມເຂົ້າເປັນລູກສິດເປັນອັນມາກ. ພິກຊອສາເຫັນວ່າ ມີຄົນນັບຖືຕົນຫຼາຍແລ້ວ ກໍຕັ້ງເປັນກອງທັບທຽວຕິເອົາບ້ານເລັກບ້ານນ້ອຍ ໄດ້ຫຼາຍບ້ານ ຈົນມາເຖິງ

* ໃນສິລາເລກ ບໍ່ມີຫົວໜ່ວຍນຳໜັກ, ຂ້າພະເຈົ້າ(ບ.ກ.) ເຫັນວ່າ ໜ້າຈະເປັນ ບາທ ຫຼື ກຣາມ.

ເມືອງຈຳປາສັກ ເວລານັ້ນ ເຈົ້າໝານ້ອຍເປັນເຈົ້ານະຄອນຈຳປາສັກ ເຈົ້າໝານ້ອຍບໍ່ທັນຮູ້ເມື່ອແລະຫ້າງຫາບໍ່ທັນ ຈຶ່ງແຕກໜີເຂົ້າປ່າ ພິກຂຸສາກໍຍິດໄດ້ເມືອງຈຳປາສັກ. ຝ່າຍພະຍານະຄອນລາຊະສີມາ (ທອງອິນ) ເຊິ່ງເວລານັ້ນຂຶ້ນມາກຽວກ່ອມພວກຂ້າຢູ່ແຂວງເມືອງໂຂງ ໄດ້ຊາບວ່າ ພິກຂຸສາ ຕິໄດ້ເມືອງຈຳປາສັກແລ້ວ ຈຶ່ງຊວນເອົາພະສຣີອັກຄະຣາດແລະພະໂພສາຣາດ ເຈົ້າເມືອງໂຂງຍົກທັບມາຕີອາຈານສາ ພ້ອມກັນນັ້ນກໍໄດ້ມີໜັງສືບອກລົງໄປບາງກອກ. ຝ່າຍອາຈານສາເກັບຮິບໂຮມເຂົ້າຂອງໄດ້ກໍແຕກໜີໄປຢູ່ພູເຂົາຍ່າຍຸ ເມືອງອັດຕະປື. ພະເຈົ້າແຜ່ນດິນສະຫຍາມໄດ້ຊາບຈາກໜັງສືບອກຂອງພະຍານະຄອນລາຊະສີມາ ຈຶ່ງທົງແຕ່ງໃຫ້ພະຍາມະຫາອຳນາດເປັນແມ່ທັບຂຶ້ນມາຕີພະອາຈານສາ ແຕ່ຈັບຕົວພະອາຈານສາບໍ່ໄດ້ ພະຍາມະຫາອຳນາດຈຶ່ງຄຸມເອົາເຈົ້າໝານ້ອຍລົງໄປບາງກອກ ແລະເຈົ້າໝານ້ອຍກໍໄປເຖິງພິລາໄລຢູ່ໃນບາງກອກ. ຄາວນັ້ນ ສົມເດັດພະເຈົ້າແຜ່ນດິນບາງກອກ ຈຶ່ງທົງສັ່ງໃຫ້ພະເຈົ້າອະນຸໄປນຳຕີທັບພະອາຈານສາ. ສົມເດັດພະເຈົ້າອະນຸ ໄດ້ທົງແຕ່ງໃຫ້ລາຊະບຸດຂອງພະອົງ ພະນາມວ່າ ເຈົ້າລາຊະບຸດໂຍ້ ຍົກທັບລົງໄປຕີພະອາຈານສາ ແລະຈັບພະອາຈານສາໄດ້ສິ່ງລົງໄປບາງກອກ. ດ້ວຍຄວາມດີຄວາມຊອບອັນນີ້ສົມເດັດພະເຈົ້າອະນຸຈຶ່ງຂໍແຕ່ງຕັ້ງເຈົ້າລາຊະບຸດໂຍ້ໄປເປັນເຈົ້ານະຄອນຈຳປາສັກ ແລະໃຫ້ເຈົ້າຄຳປ້ອມໄປເປັນເຈົ້າອຸປະຮາດໃນປີ ຄ.ສ 1821.

ເຈົ້າລາຊະບຸດໂຍ້ ເມື່ອໄດ້ຂຶ້ນຄອງລາຊະສີມັດເປັນເຈົ້ານະຄອນຈຳປາສັກແລ້ວກໍເກນໄພ່ພົນຊຸດດິນຄູນຂຶ້ນເປັນກຳແພງເມືອງ ແລະສ້າງກໍ່ກຳແພງວັງຂຶ້ນພ້ອມກັບສ້າງທໍພະແກ້ວຂຶ້ນໄວ້ ເປັນບ່ອນຖືນ້ຳພະພິພັດສັດຈາແລ້ວໄດ້ປຸງນຄຳທຳນຽມເສຍສວຍແກ່ຊາຍສະກັນທີ່ມີເມງແລ້ວຄື ໃຫ້ເກັບເປັນ

ປ່ານ, ໄໝ ຫຼື ໝາກແຫ່ງ ຄົນລະ 1 ຊຶ່ງ 5 ຕໍາລິງ.

ເຖິງປີ ຄ.ສ 1825 ເດືອນ 5 ອອກໃໝ່ 3 ຄໍາວັນອາທິດເກີດລົມ ພາຍຸຫຼວງພັດທໍພະບາງເພ. ເຖິງເດືອນ 6 ຂຶ້ນ 1 ຄໍາ ຍາມກອງແລງ ເກີດ ລົມຫຼວງພັດ (ຄັ້ງ) ນຶ່ງທໍໂຮງເພຫຼາຍຫຼັງແລະເຖິງເດືອນ 8 ອອກໃໝ່ 14 ຄໍາ ເກີດແຜ່ນດິນໄຫວ. ໃນປີນີ້ເອງສົມເດັດພະເຈົ້າອະນຸວົງໄດ້ສະເດັດລົງໄປບາງ ກອກ ໃນງານຖວາຍເພິງສົບພະເຈົ້າແຜ່ນດິນສະຫຍາມອົງທີ 2 (ພະພຸດທະ ເລີດຫຼ້ານະພາໄລ). ໃນການລົງໄປຄາວນີ້ ໄດ້ພາໄພພົນໂຍທາລົງໄປນຳ ເປັນອັນມາກ ພໍທໍການຖວາຍພະເພິງສົບສຳເລັດແລ້ວພະເຈົ້າແຜ່ນດິນສະ ຫຍາມອົງທີ 3 (ພະນັ່ງເກົ້າ) ຈຶ່ງຂໍແຮງ (ເກນ) ພວກຄົນລາວທີ່ລົງໄປນຳ ສົມເດັດພະເຈົ້າອະນຸ ໃຫ້ໄປຕັດຕົ້ນຕານແຂວງເມືອງສຸພັນບຸລີ ແກ່ລົງມາໄວ້ ທາງທ່າຈະເອົາໄປໃຊ້ລາຊະການແຂວງເມືອງສະມຸດປາການ. ສົມເດັດພະ ເຈົ້າອະນຸໄດ້ແຕ່ງໃຫ້ ເຈົ້າລາຊະວົງ (ເຫງົ້າ) ຄຸມຄົນໄປຕັດຕາມສັ່ງ ແລະ ໃນ ການສັ່ງໄປຕັດຕົ້ນຕານຄາວນີ້ ສົມເດັດພະເຈົ້າອະນຸໄດ້ຮັບຄວາມບໍ່ພໍພະໄທ ເປັນອັນມາກ. ພໍເຖິງລະດູຝົນ ສົມເດັດພະເຈົ້າອະນຸໄດ້ກັບຂຶ້ນມານະຄອນ ວຽງຈັນ ແລະເມື່ອຈະມານັ້ນໄດ້ທູນຂໍເອົາພວກລະຄອນຜູ້ຍິງຊາວວັງ, ເຈົ້າຍິງ ດວງຄຳ¹ ແລະຄອບຄົວລາວຊາວເມືອງສະລະບຸລີ ທີ່ຖືກກວາດໄປແຕ່ຄັ້ງ ພະເຈົ້າຕາກສິນພຸ້ນຂຶ້ນມາວຽງຈັນນຳ ແຕ່ພະເຈົ້າແຜ່ນດິນສະຫຍາມບໍ່ຍອມ

ຫມາຍເຫດ: (1) ເຈົ້າຍິງດວງຄຳ ຄົນທີ່ພະເຈົ້າອະນຸວົງຊົງເປັນຫວ່າງນີ້ ຈະເປັນທິດາຂອງເຈົ້າ ອົງໃດບໍ່ຊາບ ຊາບພາຍລຸນຕໍ່ມາວ່າ ເຈົ້ານາງດວງຄຳນີ້ໄດ້ເປັນພະສະໜົມເອກຂອງ ພະຈອມ ເກົ້າລັດຊະການທີ 4 ແລະ ມີພະທິດາອົງນຶ່ງ ນາມວ່າ ພະອົງເຈົ້າປະດິດຖະສາລິ ທີ່ມີພະຊົນ ຍິນຍາວມາຈົນເຖິງສະໄໝລາວອິດສະລະແຕກລົງໄປຢູ່ກຸງເທບ. ອະດີດເຈົ້າມະຫາອຸປະຮາດ ເພັດຊະລາດ ກໍໄດ້ເຄີຍຕິດຕໍ່ຂໍຄວາມຊ່ວຍເຫຼືອໃນດ້ານທຶນຊັບຈາກພະອົງເຈົ້າປະດິດຖະສາ ລິ ນີ້ແດ່ຄືກັນ.

ໃຫ້ຈັກຢ່າງ ອັນນີ້ເປັນເຫດໃຫ້ພະອົງທົງຄຽດແຄ້ນຕື່ມຂຶ້ນອີກ. ດັ່ງນັ້ນ ພະອົງຈຶ່ງໄດ້ຄິດກູ້ອິດສະລະພາບຕັ້ງແຕ່ນັ້ນມາ.

ຄວາມຈິງ ສົມເດັດພະເຈົ້າອະນຸໄດ້ຄິດກູ້ອິດສະລະພາບມາເທິງແລ້ວ ຫາກແຕ່ວ່າພະເຈົ້າແຜ່ນດິນສະຫຍາມອົງທີ 2 ນັ້ນມີຄວາມຮັກແພງກັບພະເຈົ້າອະນຸຫຼາຍ ພະເຈົ້າອະນຸທົງຄິດເຫັນບຸນຄຸນຢູ່ຈຶ່ງບໍ່ຫານທຳການກູ້ອິດສະລະພາບ ໂດຍການເປັນກະບົດຕໍ່ພະເຈົ້າແຜ່ນດິນອົງທີ 2 ນັ້ນໄດ້.

ຫ້າມຈຳໝ່າຍ

ທຳການກູ້ອິດສະລະພາບ ປຶກສາການເສິກ

ຝ່າຍສົມເດັດພະເຈົ້າອະນຸວົງ ຕັ້ງແຕ່ກັບມາແຕ່ບາງກອກເມື່ອປີ ຄ.ສ 1827 ນັ້ນແລ້ວ ກໍ່ທົງຮຳເພິງຫາທາງທີ່ຈະທຳການກູ້ອິດສະລະພາບຢູ່ສະເໝີແລະເມື່ອທົງຮຳເພິງເຖິງເຫດການທີ່ພະເຈົ້າແຜ່ນດິນສະຫຍາມ ໄດ້ໃຫ້ໄປຕັດຕົ້ນຕາມກັບການທີ່ພະອົງຂໍເອົາເຈົ້າຍິງດວງຄຳ, ພວກນາງລະຄອນ ແລະ ຄອບຄົວລາວຊາວເມືອງສະລະບຸລີຂຶ້ນມາວຽງຈັນບໍ່ໄດ້ນັ້ນ ກໍ່ຍິ່ງໂທມະນັດ ຄັດແຄ້ນໃນພະໄທຫຼາຍ ດັ່ງນັ້ນພະອົງຈຶ່ງຕັດສິນພະໄທທຳການກູ້ອິດສະລະພາບ ປະກາດຕົວເປັນເອກະລາດຂາດຈາກຄວາມເປັນປະເທດສະລາດຂອງສະຫຍາມ ໃນປີ ຄ.ສ 1827. ເມື່ອປະກາດຕົວເປັນເອກະລາດແລ້ວພະອົງຈຶ່ງໄດ້ປະຊຸມເສນາມຸນຕິທັງຫຼາຍ. ບັນດາເຈົ້ານາຍເສນາອຳມາດທີ່ເຂົ້າໄດ້ປຶກສາຫາລືກັນຄາວນັ້ນ ມີເຈົ້າອຸປະຮາດຕິດສະ¹, ເຈົ້າສຸດທິສານ, ເຈົ້າລາຊະບຸດ (ໂຢ້ເຈົ້ານະຄອນຈຳປາສັກ), ເຈົ້າລາຊະວົງ (ເຫງົ້າ), ພະຍາເມືອງຈັນ, ພະຍາເມືອງແສນ, ພະຍາເມືອງກາງ, ພະຍາເມືອງຊ້າຍ, ພະປະຫຼັດເມືອງແສນ, ພະປະຫຼັດເມືອງຈັນ, ຊານິນເຈົ້າກົມສັດສະດີ.

ສົມເດັດພະເຈົ້າອະນຸ ມີພະລາຊະອາຍາວ່າ ເວລານີ້ໃນບາງກອກພວກເຈົ້ານາຍມີແຕ່ຄົນ ໜຸ່ມນ້ອຍ ຊຸນນາງເສນາຜູ້ໃຫຍ່ກໍ່ບໍ່ມີຫຼາຍ ສີໄມ້ລາຍມີການເສິກກໍ່ອອນແອບໍ່ແຂງແຮງ ທັງເຈົ້າພະຍາເມືອງນະຄອນລາຊະສີມາກໍ່ບໍ່ຢູ່ ຫົວເມືອງຕາມທາງກໍ່ບໍ່ມີເມືອງໃດພໍຈະຂັດຂວາງເຮົາໄດ້ແລະອີກປະການນຶ່ງ ໄດ້ຊາບຂ່າວວ່າ ພວກອັງກິດກໍ່ເຂົ້າມາກໍ່ກວນຢູ່ທາງພາກໃຕ້ຂອງປະເທດ

ສະຫຍາມເຮົາພະອົງເຫັນວ່າເປັນການສົມຄວນແລ້ວ ທີ່ຈະຕ້ອງລົງມືທຳການ ແກ້ແຄ້ນຕໍ່ເມືອງສະຫຍາມ.

ຝ່າຍອຸປະຮາດຕິດສະໄດ້ທູນຄັດຄ້ານວ່າ ເມືອງສະຫຍາມເປັນເມືອງ ໃຫຍ່ເຖິງແມ່ນວ່າເຮົາຕິໄດ້ແລ້ວ ກໍເຫັນຈະໄປຕັ້ງເປັນເຈົ້າຢູ່ທີ່ນັ້ນບໍ່ໄດ້ພວກ ໄພ່ພົນເມືອງຈະ ໂຮມກັນເຂົ້າເປັນກະບົດພວກເຮົາກໍເໜືອນນອນຢູ່ເທິງໜາມ.

ສົມເດັດພະເຈົ້າອະນຸມີພະລາຊະອາຍາຕອບວ່າ ຖ້າເຫັນວ່າຈະຕັ້ງຢູ່ ບໍ່ໄດ້ເຮົາກໍຈະກວາດເອົາຄອບຄົວຜູ້ຄົນຂຶ້ນມາໄວ້ໃນເມືອງເຮົາ ແລ້ວເຮົາຈັດ ການປ້ອງກັນຮັກສາດ່ານຊ່ອງແຄບໄວ້ ກອງທັບສະຫຍາມຄົງຈະມາທຳອັນ ຕະລາຍເຮົາບໍ່ໄດ້ ປະການນຶ່ງທາງທີ່ຈະສົ່ງສະບຽງອາຫານກໍລຳບາກແລະ ໄກຍິ່ງແມ່ນຈະທຳເສີກຢູ່ເປັນປີເຮົາກໍບໍ່ຢ້ານ ລາສະດອນຫົວເມືອງໃຫຍ່ນ້ອຍ ທີ່ຂຶ້ນກັບເຮົາຢູ່ເວລານີ້ກໍມີເຖິງ 79 ຫົວເມືອງ.

(1) ເຈົ້າອຸປະຮາດຕິດສະເປັນນ້ອງຂອງພະເຈົ້າອະນຸ ແຕ່ຄົນລະແມ່ ສ່ວນເຈົ້າສຸດທິສານ ເຈົ້າລາຊະບຸດແລະເຈົ້າລາຊະວົງ ສາມອົງນີ້ເປັນໂອລົດ ຂອງພະເຈົ້າອະນຸ.

ໃຫ້ເຈົ້າອຸປະຮາດຕິດສະໄປກ້ຽວກ່ອມພົນລະເມືອງ

ເມື່ອປຶກສາຕົກລົງກັນແລ້ວ ສົມເດັດພະເຈົ້າອະນຸຈິງມີພະລາຊະອາຍາ ໃຫ້ເຈົ້າອຸປະຮາດລົງໄປກ້ຽວກ່ອມບ່າວໄພ່ພົນລະເມືອງ ໃນແຂວງເມືອງກາລະສິນ, ຮ້ອຍເອັດ, ສຸວັນນະພູມ, ຊົນນະບົດ, ຂອນແກ່ນ. ເຈົ້າອຸປະຮາດໄປເຖິງເມືອງກາລະສິນ ເຈົ້າເມືອງກາລະສິນບໍ່ເຫັນດີນຳ ເຈົ້າອຸປະຮາດກໍໃຫ້ປະທານຊີວິດເສຍ. ແຕ່ນັ້ນຫົວເມືອງທັງຫຼາຍກໍເຂົ້າມາອອນນ້ອມໂດຍດີ ເຈົ້າອຸປະຮາດຊັກຊວນຫົວເມືອງເຫຼົ່ານັ້ນໄດ້ໝົດແລ້ວ ກໍຍົກເລີຍລົງໄປເຖິງເມືອງສຸວັນນະພູມ (ແຂວງຮ້ອຍເອັດ)

ສົມເດັດພະເຈົ້າອະນຸ ໄດ້ມີພະລາຊະອາຍາສັ່ງໃຫ້ເຈົ້າລາຊະບຸດໂຍ້ນະຄອນຈຳປາສັກຍົກທັບລົງໄປກວາດເອົາຄົວເມືອງເຂມມະລາດ ເມືອງອຸບົນ ເມືອງສີສະເກດ ເມືອງເດດອຸດົມ ເມືອງຍະໂສທອນ ສົ່ງຂຶ້ນໄປໄວ້ວຽງຈັນ ໃຫ້ໝົດແລ້ວ ກຳນົດໃຫ້ຍົກທັບໄປພ້ອມກັນທີ່ເມືອງນະຄອນລາຊະສີມາໃນເດືອນ 3, ເຈົ້າລາຊະບຸດກໍຍົກທັບລົງໄປຕາມພະລາຊະອາຍາແລະໃນເວລາເຈົ້າອະນຸ ພວມເກນກອງທັບຢູ່ເມືອງວຽງຈັນຄັ້ງນັ້ນເກີດອາເພດ ແຜ່ນດິນໄຫວຮຸ່ງເຊົ້າກໍມາເຫັນແຜ່ນດິນໃນກຳແພງທາງທ້າຍເມືອງຍະອອກຈາກກັນຍາວປະມານສອງວາກວ້າງສອກປາຍ ແລະເລິກລົງປະມານຊາວວາ.

ສົມເດັດພະເຈົ້າອະນຸ ຍົກທັບມາຈາກວຽງຈັນ

ເມື່ອຈັດກອງທັບພ້ອມແລ້ວ ສົມເດັດພະເຈົ້າອະນຸກໍຍົກລິພົນໂຍທາ ຂ້າມນ້ຳຂອງໄປຕັ້ງຢູ່ບ້ານພັນພ້າວ ໃຫ້ພັກເຊົາແອບເຝິກກອງທັບຢູ່ທີ່ນັ້ນ.

ຄັນເຖິງເດືອນຍີ່ແຮມ ປີຈໍ (ຄ.ສ 1827) ສົມເດັດພະເຈົ້າອະນຸໄດ້ມີ ພະລາຊະອາຍາໃຫ້ເຈົ້າລາຊະວົງ ລາຊະໂອລົດເປັນແມ່ທັບໜ້າຄຸມທະຫານ 3.000 ຄົນ ລົງໄປກ່ອນ. ເຈົ້າລາຊະວົງຍົກທັບລົງໄປເຖິງເມືອງນະຄອນລາ ຊະສີມາ ໃນມື້ເດືອນ 3 ແຮມ 3 ຄ່ຳ ແລ້ວເຂົ້າໄປບອກເລົ່າແກ່ພະຍາຍົກກະບັດ ກົມການເມືອງນະຄອນລາຊະສີມາວ່າ ເວລານີ້ພວກອັງກິດຈະຍົກກອງທັບ ເຂົ້າມາຕີບາງກອກ ຈຶ່ງໄດ້ເກນກອງທັບຈະລົງໄປຊ່ວຍປ້ອງກັນພະນະຄອນ ແລະ ເຈົ້າຍໍາຂະໜ່ອມ (ໝາຍເຖິງພະເຈົ້າອະນຸ) ກໍລົງມານຳເວລານີ້ຕັ້ງຢູ່ນ້ຳ ເຊີນ ອີກສອງສາມວັນຈະມາເຖິງຂໍໃຫ້ພະຍາຍົກກະບັດຈັດການເບີກເຂົ້າໃຫ້ ກອງທັບດ້ວຍ. ພະຍາຍົກກະບັດກໍຈັດການເບີກໃຫ້ຕາມປະສົງ. ເຈົ້າລາຊະວົງ ເບີກເຂົ້າໄດ້ແລ້ວ ກໍໃຫ້ພະຍາເມືອງຂວາ ກັບພະຍາຊຽງໃຕ້ເປັນກອງໜ້າລົງ ໄປເມືອງສະລະບຸລີກ່ອນ ເຈົ້າລາຊະວົງສະເດັດຕາມລົງໄປຕັ້ງຄ້າຍຢູ່ບ້ານ ຂອນຂວ້າງ.

ເຖິງວັນເດືອນສາມ ແຮມ 9 ຄ່ຳ ພະຍາເມືອງຂວາ ກັບພະຍາຊຽງໃຕ້ ໄດ້ພາເອົາພະຍາສຸຣະຣາຊະວົງ ເຈົ້າເມືອງສະລະບຸລີ 1 ຫຼວງພິນ 1 ກອງຄຳ 1 ກອງຊຽງ 1 ກອງສິງ 1 ຊຶ່ງ ເປັນລາວວຽງຈັນ ຂຶ້ນມາເຝົ້າເຈົ້າລາຊະວົງ. ເຈົ້າລາ ຊະວົງກໍມີອາດຍາໃຫ້ພວກນາຍກອງເຫຼົ່ານັ້ນ ຈັດການອົບພະຍົບພິນລະເມືອງ ສະລະບຸລີ ຂຶ້ນມາວຽງຈັນ.

ຝ່າຍສົມເດັດເຈົ້າອະນຸວົງແລະເຈົ້າສຸດທິສານລາຊະໂອລົດຄັນເຖິງ
ວັນມະຫາພິໄຊຍະລືກຖືກຍາມດີແລ້ວກໍຍົກກອງທັບລົງໄປ. ເຖິງວັນເດືອນ
ສາມແຮມ 6 ຄ່ຳ ກໍໄປເຖິງເມືອງນະຄອນລາຊະສີມາ ເຊົາຕັ້ງຄ້າຍຢູ່ທົ່ງທະເລ
ຫຍ້ານອກເມືອງທາງຕາເວັນອອກເຖິງ 7 ຄ້າຍ ມີພົນທະຫານເຖິງ 80.000
(ແປດໝື່ນ) ຄົນ.

ກວາດຄົວເມືອງນະຄອນລາຊະສີມາ

ເວລານັ້ນ ເຈົ້າພະຍານະຄອນລາຊະສີມາ ອອກໄປຈັດລາຊະການຢູ່
ເມືອງຊຸຂັນ, ສົມເດັດພະເຈົ້າອະນຸຈິງມີອາດຍາສັ່ງໃຫ້ພະຍາພົມຍົກກະບັດ
ເມືອງນະຄອນລາຊະສີມາອອກໄປເຝົ້າທີ່ຄ້າຍແລ້ວມີອາດຍາສັ່ງວ່າ ເຈົ້າພະ
ຍານະຄອນລາຊະສີມາ ບຽດບຽນໄພ່ບ້ານພົນລະເມືອງໃຫ້ໄດ້ຮັບຄວາມທຸກ
ຮ້ອນ ເຮົາພະອົງມາທາງນີ້ມີຄົນເຂົ້າມາຮ້ອງທຸກຢູ່ບໍ່ຂາດຈິ່ງໃຫ້ເຈົ້າກວາດ
ເອົາຄອບຄົວເມືອງນະຄອນລາຊະສີມາ ຂຶ້ນໄປວຽງຈັນໃຫ້ທັນພາຍໃນກຳນົດ
4 ວັນ. ພະຍາພົມຍົກກະບັດກໍຈັດແຈງຕາມພະລາຊະອາຍາ.

ເຈົ້າອຸປະຮາດຕິດສະ ຄິດກະບົດຕໍ່ ພະເຈົ້າອະນຸ

ເວລານັ້ນພະສຸຣິຍະພັກດີຂ້າຫຼວງສະຫຍາມກັບບ່າວໄພ່ອອກໄປ
ສັກເລກ ແລະສຳຫຼວດພົນລະເມືອງຫົວເມືອງລາວຢູ່ເມືອງຍະໂສທອນ ໄດ້
ຊາບຂ່າວວ່າ ເຈົ້າມະຫາອຸປະຮາດຕິດສະຍົກທັບລົງມາຕັ້ງຢູ່ເມືອງສຸວັນນະ
ພູມຈິ່ງຟ້າວເຂົ້າໄປເຝົ້າເຈົ້າມະຫາອຸປະຮາດ ເວົ້າຈາກັນເປັນຄວາມລັບ, ເຈົ້າ
ອຸປະຮາດສັ່ງພະສຸຣິຍະພັກດີວ່າ ຂໍໃຫ້ລົງໄປກາບທູນພະເຈົ້າຢູ່ຫົວບາງກອກ

ວ່າ ຕົວຂ້າພະເຈົ້ານີ້ບໍ່ໄດ້ຄິດກະບົດທໍລະຍົດຕໍ່ພະເຈົ້າຢູ່ຫົວ ແຕ່ຫາກຢ້ານ
 ກົວອຳນາດພະເຈົ້າອະນຸ ຈຶ່ງໄດ້ຍົກທັບລົງມາ ແລ້ວເຈົ້າມະຫາອຸປະຮາດກໍທຳ
 ໜັງສືໃຫ້ພະສຸຣິຍະພັກດີສະບັບນຶ່ງໃຈຄວາມວ່າ “ພະສຸຣິຍະພັກດີໄດ້ຖວາຍ
 ສັດສາບານຂໍອອນນ້ອມແລ້ວບັດນີ້ຂໍ ໂອກາດລົງໄປຮັບເອົາຄອບຄົວຂຶ້ນມາ” .
 ພະສຸຣິຍະພັກດີໄດ້ໜັງສືນັ້ນແລ້ວກໍມາເຝົ້າພະເຈົ້າອະນຸ ຢູ່ເມືອງນະຄອນລາ
 ຊະສີມາ ສົມເດັດພະເຈົ້າອະນຸໄດ້ເຫັນໜັງສືຂອງເຈົ້າອຸປະຮາດນັ້ນແລ້ວກໍທົງ
 ອະນຸຍາດປ່ອຍພະສຸຣິຍະພັກດີໄປ. ພະສຸຣິຍະພັກດີຂີ່ຊ້າງລົງໄປເຖິງດົງພະ
 ຍາໄຟກໍໄດ້ພົບກັບກອງທັບເຈົ້າລາຊະວົງ ຈັບພະສຸຣິຍະພັກດີໄດ້ຈະໃຫ້ປະ
 ຫານຊີວິດເສຍພະຍາຊຽງໃຕ້ກັບເພງທັງຫຼາຍ ຈຶ່ງທູນຄັດຄ້ານວ່າ “ເຈົ້າຢຳຂະ
 ໜ່ອມປ່ອຍໃຫ້ມາແລ້ວຈະມາຈັບກຸມຄຸມຂັງໄວ້ ເປັນການບໍ່ສົມຄວນ ພະລາ
 ຊະປະສົງຂອງພະອົງທ່ານ ຈະເປັນແນວໃດກໍບໍ່ຮູ້”, ເຈົ້າລາຊະວົງຟັງດັ່ງນັ້ນ
 ກໍບໍ່ປາກ ພະສຸຣິຍະພັກດີກໍຟ້າວລົງໄປ.

ການທີ່ເຈົ້າອຸປະຮາດຕິດສະຄິດກະບົດຕໍ່ເຈົ້າອະນຸດັ່ງນັ້ນ ກໍດ້ວຍຫວັງ
 ວ່າເມື່ອສຳເລັດການເສິກແລ້ວ ຕົນຈະເປັນເຈົ້າແຜ່ນດິນວຽງຈັນ.

ພະຍາປະຫຼັດເມືອງໂຄລາດ ເຂົ້າອອນນອມ

ຝ່າຍພະຍາປະຫຼັດເມືອງນະຄອນລາຊະສີມາ ທີ່ອອກໄປລາຊະການ
 ເມືອງຊຸຂັນນຳເຈົ້າພະຍານະຄອນລາຊະສີມານັ້ນ ຄັນໄດ້ຊາບຂ່າວວ່າສົມ
 ເດັດພະເຈົ້າອະນຸຍົດເມືອງໂຄລາດໄດ້ແລ້ວ ກໍຟ້າວກັບມາອອນນ້ອມ, ສ່ວນ
 ເຈົ້າພະຍານະຄອນລາຊະສີມານັ້ນ ເລີຍໜີໄປທາງເມືອງຂະເໝນ. ສົມເດັດ
 ພະເຈົ້າອະນຸຈຶ່ງມີພະລາຊະອາຍາ ໃຫ້ພະຍາປະຫຼັດ ກັບພະຍາພົມຍົກກະບັດ

ເມືອງໂຄລາດຄວບຄຸມຄອບຄົວຊາວເມືອງໂຄລາດຂຶ້ນມາເອງ ດ້ວຍຫຼັງພະໄທເຊື້ອ. ພວກຄົວເມືອງໂຄລາດເດີນທາງມາວັນລະເລັກລະໜ້ອຍ ພະຍາປະຫຼັດກັບພະຍາພົມຍົກກະບັດ ຈຶ່ງຄິດກົນອຸບາຍຈັດຜູ້ສາວງາມໆມາໃຫ້ພວກນາຍທັບນາຍກອງຜູ້ຄວບຄຸມຕະຫຼອດຈົນພົນຕຳຫຼວດ ແລະທະຫານຈົນພວກນາຍແລະຊາວເມືອງຄຸ້ນເຄີຍສະໜິດຮັກແພງກັນ ແລ້ວພະຍາປະຫຼັດກໍຂີ້ມ້າຄົນໄປເຝົ້າ ສົມເດັດພະເຈົ້າອະນຸທິຄ້າຍໃຫຍ່ທູນວ່າ ການອົບພະຍົບຄອບຄົວເປັນໄປດ້ວຍຄວາມລຳບາກຫຼາຍ ຈຶ່ງຂໍມິດຂວານແລະປົນພໍຈະໄດ້ຍິງເນື້ອກິນໄປຕາມທາງ ສົມເດັດພະເຈົ້າອະນຸທິເຊື້ອກໍພະລາຊະທານໃຫ້.

ນາງໂມ ແມງພະຍາປະຫຼັດຕໍ່ສູ້ກອງທັບ

ພວກຄົວເມືອງໂຄລາດເດີນທາງມາເຖິງທົ່ງສຳລິດກໍຂໍພັກເຊົາຕັ້ງຢູ່ທັບຢູ່ທີ່ນັ້ນຊົ່ວຄາວ ໂດຍອ້າງວ່າມີຄວາມອິດທົວເມື່ອຍລ້າຫຼາຍ ແລ້ວພວກຜູ້ສາວກໍເອົາເຫຼົ້າຢາແຈກຢາຍພວກນາຍຄຸມແລະທະຫານຍາມໃຫ້ມືນເມົາຈົນຫຼົງໃຫຼແລະນອນຫຼັບໄປກໍມີ ພໍເຖິງເວລາເດິກສະຫງັດພວກຄົວກໍລັກຂ້າພວກນາຍຄຸມແລະພວກຍາມໝົດ. ຮຸ່ງເຊົ້າມາພວກຄົວກໍຕັດໄມ້ມາຕັ້ງເປັນຄ້າຍຂຶ້ນສ່ວນພວກນາຍຄຸມທີ່ໜີໄດ້ກໍພາກັນມາເຝົ້າພະເຈົ້າອະນຸ, ພະອົງຈຶ່ງໃຫ້ຕຳຫຼວດ 50 ຄົນຂຶ້ນມາສືບເບິ່ງເຫດການ ພວກຄົວເມືອງໂຄລາດເຫັນຕຳຫຼວດມາກໍເອົາປືນລັດຍິງ ຖືກຕຳຫຼວດຕາຍລົງຫຼາຍຄົນ ພວກຕຳຫຼວດຈຶ່ງກັບຄືນມາທູນພະເຈົ້າອະນຸອີກ. ພະເຈົ້າອະນຸຈຶ່ງແຕ່ງໃຫ້ເຈົ້າສຸດທິສານ ເຈົ້າກຳພ້າ ແລະເຈົ້າປານຄຸມທະຫານ 3.000 ຄົນ ມາຕີພວກຄົວເມືອງໂຄລາດ. ເວລາ

ນັ້ນພວກຄົວຕັ້ງຄ້າຍໄດ້ແລ້ວ ກໍພ້ອມກັນຕໍ່ສູ້ຢ່າງແຂງແຮງ ເຈົ້າສຸດທິສານ ເຫັນພວກຄົວຕໍ່ສູ້ຢ່າງແຂງຂັນ ກໍເຂົ້າໃຈວ່າກອງທັບຂອງເຈົ້າພະຍານະຄອນ ລາຊະສີມາຍົກມາຊ່ອຍ ຈຶ່ງຖອຍທັບກັບໄປຫາພະບິດາ.

ສົມເດັດພະເຈົ້າອະນຸ ໃຫ້ຖອຍທັບ

ຝ່າຍເຈົ້າລາຊະວົງທີ່ໄປກວາດເອົາຄອບຄົວ ເມືອງສະລະບຸລີ ກໍໄດ້ຄົວ ຄົນສະຫຍາມ 10 ຄົວ ຄົນຈີນ 20 ຄົວແລະຄົນລາວ 10.000 ຄົນແລ້ວອົບ ພະຍົບຈາກສະລະບຸລີ ໃນມື້ເດືອນສາມ ແຮມ 9 ຄໍ່າ(ຄ.ສ 1827). ມາເຖິງ ເມືອງໂຄລາດ ຈຶ່ງເຂົ້າໄປເຝົ້າພະລາຊະບິດາທີ່ຄ້າຍແລະທູນວ່າໄດ້ຊາບຂ່າວ ວ່າກອງທັບບາງກອກຈະຍົກຂຶ້ນມາຕໍ່ສູ້ເປັນຫຼາຍທາງ. ສົມເດັດພະເຈົ້າອະນຸ ກັບເຈົ້າລາຊະວົງຈຶ່ງປຶກສາກັນ ເຫັນວ່າຈະຕັ້ງຮັບກອງທັບສະຫຍາມຢູ່ເມືອງ ໂຄລາດນີ້ບໍ່ໄດ້ເພາະຈະເປັນເສິກຂະໜາບ ຈຳເປັນຕ້ອງແຍກຍ້າຍກັນໄປຮັບ ຫຼາຍທາງ ຖ້າຖອຍມາຕັ້ງຮັບຢູ່ເມືອງໜອງບົວລຳພູເຫັນຈະດີ. ປຶກສາເຫັນດີ ດັ່ງນີ້ແລ້ວຈຶ່ງມີພະລາຊະອາຍາໃຫ້ເຜົາເມືອງໂຄລາດ ແລະສາງເຂົ້າໝົດແລ້ວ ໃຫ້ເຈົ້າລາຊະວົງຍົກມາທາງເມືອງຫຼົ່ມ(ຫຼົ່ມສັກ) ສ່ວນພະອົງກໍເລີກຖອຍມາ ທາງພູເຂົ້າສານເມືອງໜອງບົວລຳພູໃນເດືອນສີ່ແຮມ 11 ຄໍ່າ. (ໃນຕອນນີ້ມີຄຳ ຖາມວ່າ ຖ້າສົມເດັດພະເຈົ້າອະນຸຈະລົງໄປຕີເອົາບາງກອກ ເຫດໃດຈຶ່ງບໍ່ຍົກ ເລີຍລົງໄປໂລດ ເພາະເວລານັ້ນທາງບາງກອກຍັງບໍ່ຮູ້ຕົວເລີຍ ຖ້າຍົກລົງໄປ ກໍເຫັນຈະຕິໄດ້ໂດຍງ່າຍ ເຫດໃດຈຶ່ງມາມົວສາລະວິນກວາດເອົາຄົວເມືອງ ໂຄລາດຢູ່ ຈົນທາງບາງກອກຮູ້ຕົວ ແລະຈັດກອງທັບຂຶ້ນສູ້ຮົບທັນ. ມີຄຳຕອບ

ວ່າ ເປັນດ້ວຍເຫດສາມປະການຄື: 1. ຊາຕາເມືອງບາງກອກຍັງດີຢູ່, 2. ຊາຕາເມືອງວຽງຈັນເຖິງອະວະສານແລ້ວ, 3. ສົມເດັດພະເຈົ້າອະນຸວົງ ຄິດການສົງຄາມຕາມທຳນອງເສິກ ເຫັນວ່າຖ້າຍົກເລີຍລົງໄປໂລດ ກໍຈະເປັນຫ່ວງທາງຫຼັງ ຢ້ານຈະມີການວຸ່ນວາຍຂຶ້ນ ຈຶ່ງຄິດຈະກວາດເອົາຄົວໜີໃຫ້ໝົດເສຽກອນ ບໍ່ໃຫ້ມີຫ່ວງທາງຫຼັງ ແລ້ວຈຶ່ງຈະຍົກລົງໄປ) ນີ້ເປັນຄຳ ຖາມຄຳຕອບ ຂອງຝ່າຍສະຫຍາມເອງ.

ສົມເດັດພະເຈົ້າອະນຸ ຕັ້ງຄ້າຍເທິງພູເຂົ້າສານ

ຝ່າຍເຈົ້າລາຊະວົງຂຶ້ນມາເຖິງເມືອງຫຼົ່ມ (ສັກ) ແລ້ວ ກໍພາທະຫານເຂົ້າພັກເຊົາຢູ່ໃນເມືອງຫຼົ່ມ(ສັກ) ສ່ວນສົມເດັດພະເຈົ້າອະນຸ ແລະເຈົ້າສຸດທິສານ ຍົກທັບຂຶ້ນມາເຖິງເມືອງພູຊຽວ, ເຈົ້າເມືອງພູຊຽວບໍ່ຍອມອອນນ້ອມກໍມີອາດຍາສັ່ງໃຫ້ຈັບເອົາໄປປະຫານຊີວິດເສຽ ແລ້ວໃຫ້ກວາດເອົາຄົວເມືອງພູຊຽວຂຶ້ນມາ. ເຖິງເມືອງໜອງບົວລຳພູຈຶ່ງຢຸດປະທັບຕັ້ງຄ້າຍໃຫຍ່ຢູ່ທີ່ນັ້ນຄ້າຍນຶ່ງໃຫ້ພະຍານະລິນເປັນນາຍຄ້າຍ ມີທະຫານ 3.000 ຄົນ ແລ້ວຈຶ່ງຍົກມາຕັ້ງຄ້າຍຢູ່ພູເຂົ້າສານບ່ອນທາງສອງແຍກ ອີກຄ້າຍນຶ່ງໃຫ້ພະຍາສຸໂພກັບພະຊານິນເປັນນາຍຄ້າຍ ມີທະຫານ 20,000 ຄົນ ສ່ວນພະອົງຕັ້ງຄ້າຍຢູ່ພູເຂົ້າສານ, ພະຍາຊຽງສາ ຕັ້ງຄ້າຍຢູ່ສະໜົມ, ພະຍາກອງຄຳ ຕັ້ງຢູ່ຊອງງົວແຕກ ສ່ວນເຈົ້າມະຫາອຸປະຮາດຕິດສະ ຍັງຕັ້ງຢູ່ເມືອງສຸວັນນະພູມ.

ຕອນທີ 4

ສະຫຍາມຈັດທັບອອກສູ້

ຝ່າຍສົມເດັດພະເຈົ້າແຜ່ນດິນສະຫຍາມລັດຊະການທີ 3 ຄື ພະນັ່ງເກົ້າ ໄດ້ຊາບຈາກໜັງສືລາຍງານຂອງພະຍາໄຊວິຊິດ ຜູ້ຮັກສາເມືອງກຸງເກົ້າແລະ ຄຳບອກເລົ່າຂອງພະສຸຣິຍະພັກດີ ທີ່ພະເຈົ້າອະນຸປ່ອຍໃຫ້ລົງໄປນັ້ນ ກໍມີ ຄວາມຕົກພະໄທ ຈຶ່ງໃຫ້ຕົກແຕ່ງປ້ອງກັນພະນະຄອນຢ່າງແຂງຂັນ ຄືໃຫ້ຕັ້ງ ຄ້າຍອ້ອມພະນະຄອນໄວ້ ຕັ້ງແຕ່ທົ່ງງົວລຳພອງ (ຄືທົ່ວລຳໂພງສະຖານິລິດ ໄຟດຽວນີ້) ຢາຍໄປຈົນເຖິງທົ່ງບາງກະປິ ຕະຫຼອດເຖິງແມ່ນ້ຳທາງເໜືອເມືອງ ແລ້ວມີການເກນກອງທັບຫົວເມືອງຝ່າຍໃຕ້ຝ່າຍເໜືອ ເຂົ້າມາໂຮມແລະທົງ ແຕ່ງຕັ້ງໃຫ້ກົມພະຣາຊະວັງບໍວອນ ເປັນຈອມທັບຍົກຂຶ້ນມາເມືອງສະລະບຸລີ ກ່ອນ. ກອງທັບສະຍາມຍົກອອກຈາກບາງກອກ ມື້ວັນເສົາ ເດືອນ 4 ອອກ ໃໝ່ 3 ຄ່ຳ. ແມ່ທັບໃຫຍ່ຝ່າຍສະຫຍາມຍົກມາຕັ້ງຄ້າຍຢູ່ພູທ່າເຮືອແຂວງພະ ພຸດທະບາດ ເມືອງສະລະບຸລີ ຄອຍຖ້າທັບຫົວເມືອງແລະທັບບາງກອກທີ່ ເກນມາບໍ່ທັນພ້ອມນັ້ນຢູ່ ເມື່ອເກນຄົນໄດ້ພ້ອມແລ້ວ ຝ່າຍສະຫຍາມຈຶ່ງໄດ້ຈັດ ທັບເປັນກອງໆດັ່ງນີ້:

1. ພະຍາຈາແສນຍາກອນ, ພະຍາກະລາໂຫມຣາຊະເສນາ, ພະຍາ ພິໄຊຍະບຸຣິນທະຣາ, ພະຍານະຣົງວິໄຊ ເປັນທັບໜ້າທີ 1
2. ກົມໝື່ນນະເຣດ ໂຍທິ, ກົມໝື່ນເສນິບໍລິລັກ ເປັນທັບໜ້າທີ 2
3. ກົມໝື່ນເສນິເທບ, ເປັນກອງທັບສຳລັບທັບຫຼວງ
4. ກົມໝື່ນນະຣານຸຊິດ, ກົມໝື່ນສະວັດວິໄຊ ເປັນປົກຊ້າຍປົກຂວາ

5. ກົມໝື່ນຮາມອິດສະເລດ, ກົມໝື່ນທິເບດບໍ່ວອນ ເປັນຈະເລທັບ
6. ກົມໝື່ນເທບພົນພັກ ເປັນກອງກຽກກາຍ
7. ພະນະເຣນທອນຮາຊະ ເປັນທັບຫຼັງ

ທັບທັງ 7 ນີ້ຍົກຂຶ້ນມາທາງດົງພະຍາໄຟ ນອກຈາກນີ້ຍັງມີທັບອື່ນໆອີກຄື:

1. ເຈົ້າພະຍາມະຫາໂຍທາ ຄຸມທັບພວກລາມັນ ຍົກຂຶ້ນມາທາງດົງພະຍາກາງ.

2. ເຈົ້າພະຍາອະໄພພູທອນ ຄຸມທັບບາງກອກແລະຫົວເມືອງຄົນກຳລັງ 5.000 ຍົກຂຶ້ນມາທາງ ເມືອງເພັດຊະບູນ ເລີຍໃສ່ເມືອງຫຼົ່ມ (ຫຼົ່ມສັກ).

3. ພະຍາເພັດພິໄຊກັບພະຍາໄກໂກສາ ຄຸມທັບຫົວເມືອງຝ່າຍເໜືອກຳລັງ 3.000 ຄົນ ຍົກຂຶ້ນທາງເມືອງພິສະນຸໂລກ ເມືອງນະຄອນໄທເລີຍເຂົ້າໃສ່ເມືອງຫຼົ່ມ (ສັກ) ຫາກອງທັບເຈົ້າລາຊະວົງ.

4. ພະຍາຮາຊະນິກູນ, ພະຍາຮາມກຳແຫງ, ພະຍາຮອງເມືອງ, ພະຍາຈັນທະບຸຣີ ຄຸມພົນຂຶ້ນມາທາງເມືອງພະຕະບອງ ເມືອງສັງຂະ ເມືອງສຸລິນ.

ນອກຈາກນີ້ ຍັງໄດ້ຈັດທັບອອກມາທາງ ເມືອງປາຈີນບຸຣີ ເດີນທາງຊ່ອງເຮືອແຕກອີກ 4 ທັບຄື

1. ພະຍາຮາຊະສຸພາວະດີ ເປັນທັບທີ 1
2. ເຈົ້າພະຍາພະຣຸ້ງ ເປັນທັບທີ 2
3. ກົມໝື່ນພິພິດພູເບນ, ກົມໝື່ນພິທັກເທເວດ ເປັນທັບທີ 3
4. ກົມໝື່ນສຸຣິນທອນຣັກ ເປັນທັບທີ 4 ແລະເປັນຜູ້ບັນຊາການທັບທັງ 3 ນັ້ນດ້ວຍ.

ເຖິງເດືອນ 5 ແຮມ ຄ.ສ 1827 (ຈຸລະສັກກາລາດ 1189) ກອງທັບ ຫຼວງຂອງ ສະຫຍາມ ກໍຍົກມາເຖິງເມືອງນະຄອນລາຊະສີມາ ແລະເວລານັ້ນ ເກີດພະຍາດໄຂ້ປ່ວງຂຶ້ນໃນ ກອງທັບຫຼວງ ຝ່າຍສະຫຍາມຈຶ່ງເສຍໄພພິນ ເປັນ ອັນມາກ.

ກອງທັບພະຍາຣາຊະສຸພາວະດີ ພົບກັບກອງທັບເຈົ້າໂຖງ ທີ່ເມືອງພິມາຍ

ຝ່າຍພະຍາຣາຊະສຸພາວະດີແມ່ທັບໜ້າຂອງສະຫຍາມຄຸມທະຫານ 2.000 ຄົນຈະຍົກໄປທາງເມືອງຈຳປາສັກ. ພໍມາເຖິງເມືອງພິມາຍກໍໄດ້ພົບ ກັບກອງທັບຂອງເຈົ້າໂຖງຫຼານສົມເດັດພະເຈົ້າອະນຸ, ກອງທັບທັງສອງໄດ້ຕໍ່ ສູ້ກັນຢູ່ຫຼາຍເວລາ ກອງທັບຂອງເຈົ້າໂຖງມີພົນໜ້ອຍກວ່າ ເຫັນຈະຕ້ານທານ ໄວ້ບໍ່ໄດ້ກໍປະຄ້າຍໜີໄປທາງເມືອງອຸບົນ.

ພະຍາຣາຊະສຸພາວະດີ ຈຶ່ງຍົກທັບຂຶ້ນມາເຖິງເມືອງຂອນແກ່ນແລ້ວ ມີໜັງສືໄປຫາເຈົ້າອຸປະຮາດຕິດສະທີ່ຕັ້ງຢູ່ ເມືອງສຸວັນນະພູມ ໃຈຄວາມໃນ ໜັງສືນັ້ນວ່າ “ເມື່ອເຈົ້າມະຫາອຸປະຮາດລົງໄປກຸງເທບໄດ້ເວົ້າໄວ້ແຕ່ກ່ອນວ່າ ພະເຈົ້າອະນຸຈະເປັນກະບົດ ການນັ້ນກໍສົມຈິງ. ບັດນີ້ເຮົາຍົກຂຶ້ນມາກໍສົມຄະ ເນແລ້ວໃຫ້ເຈົ້າມະຫາອຸປະຮາດໄປຕົວງຽງຈັນໃຫ້ໄດ້ ທັບຫຼວງຈະໄດ້ຂຶ້ນໄປ ໂດຍສະດວກແລະເຮົາກໍຈະຍົກໝູນຂຶ້ນໄປ”

ຝ່າຍເຈົ້າມະຫາອຸປະຮາດ ຄັນໄດ້ຮັບໜັງສືອ່ານເບິ່ງເນື້ອຄວາມແລ້ວ ກໍສົ່ງໜັງສືນັ້ນມາ ຖວາຍພະເຈົ້າອະນຸທີ່ຄ້າຍພູເຂົ້າສານ ສົມເດັດພະເຈົ້າອະນຸ ໄດ້ຊາບໜັງສືນັ້ນແລ້ວ ກໍມີຄວາມສົງໄສໃນພະໄທເປັນອັນມາກ.

ການທີ່ພະຍາຣາຊະສຸພາວະດີ ມີໜັງສືມາຫາເຈົ້າອຸປະຮາດນັ້ນ ຈະ ເປັນກິນອຸບາຍໃຫ້ພະເຈົ້າອະນຸກັບເຈົ້າອຸປະຮາດແຕກກັນ ຫຼື ຈະໄດ້ເວົ້າກັນ ໄວ້ເປັນຄວາມລັບຈິງກໍບໍ່ຊາບ ແຕ່ສັນນິດຖານ ວ່າຄົງຈະເວົ້າກັນໄວ້ແທ້ ເພາະ ເວລາເລີກສົງຄາມແລ້ວເຈົ້າອຸປະຮາດກໍບໍ່ຖືກກັກຂັງ ແຕ່ການທີ່ເຈົ້າອຸປະຮາດ ເອົາໜັງສືນັ້ນສົ່ງໄປຖວາຍເຈົ້າພະເຈົ້າອະນຸ ກໍເພື່ອໃຫ້ເຈົ້າອະນຸຫາຍຄວາມ ສົງໄສໃນຕົນ ແລະເພື່ອໃຫ້ເຫັນວ່າເປັນອຸບາຍຂອງສະຫຍາມທີ່ຍິວະເຍົ້າໃຫ້ ແຕກກັນ ດ້ວຍວ່າເຈົ້າອຸປະຮາດຈະປິດບັງຄວາມນີ້ໄວ້ກໍບໍ່ໄດ້ ເພາະບຸດເຂີຍ ຂອງຕົນເຊິ່ງຢູ່ໃນທີ່ນັ້ນເປັນພະໂອລົດຂອງພະເຈົ້າອະນຸດ້ວຍ.

ເຈົ້າມະຫາອຸປະຮາດຄັນສິ່ງໜັງສືມາຖວາຍ ພະເຈົ້າອະນຸແລ້ວກໍຖອຍ ທັບຂຶ້ນມາຕັ້ງຢູ່ເມືອງໜອງຫານ.

ພະຍາຣາຊະສຸພາວະດີຕີຄ້າຍເມືອງຍະໂສທອນ

ຝ່າຍພະຍາຣາຊະສຸພາວະດີ ຄອຍຟັງຂ່າວເຈົ້າອຸປະຮາດຢູ່ທີ່ເມືອງ ຂອນແກ່ນ ເມື່ອບໍ່ເຫັນຕອບໜັງສືຈຶ່ງແຕ່ງຄົນໄປສືບເບິ່ງ ກໍໄດ້ຂ່າວວ່າເຈົ້າອຸ ປະຮາດຍົກມາທາງເມືອງໜອງຫານແລ້ວ ພະຍາຣາຊະສຸພາວະດີຈຶ່ງຍົກລົງ ໄປທາງເມືອງຍະໂສທອນ ໄດ້ປະທະກັບກອງທະຫານຂອງອຸປະຮາດເມືອງ ຍະໂສທອນ, ພວກກອງທະຫານເມືອງຍະໂສທອນໄດ້ຕໍ່ສູ້ຢ່າງແຂງແຮງ ແຕ່ ສຸດທ້າຍເຫັນຈະຕ້ານທານບໍ່ໄຫວ ພວກແມ່ທັບນາຍກອງຈຶ່ງປະຄ້າຍໜີ. ພະ ຍາຣາຊະສຸພາວະດີເຂົ້າເມືອງຍະໂສທອນໄດ້ ກໍໃຫ້ຈັບເອົາລູກເມງຍາດພີ ນ້ອງຂອງອຸປະຮາດແລະລາຊະວົງເມືອງຍະໂສທອນ100 ຄົນປາຍ ມາເຜົາ ໄຟທັງເປັນ ຢູ່ແຄມຝັ່ງແມ່ນໍ້າຊີ.

ສະຫຍາມຕິຄ້າຍເມືອງໜອງບົວລຳພູ

ຝ່າຍແມ່ທັບໃຫຍ່ຂອງສະຫຍາມ ຊຶ່ງຕັ້ງຢູ່ເມືອງນະຄອນລາຊະສີມາ ຈຶ່ງແຕ່ງໃຫ້ພະຍາຈາແສນຍາກອນ ພະຍາກະລາໂຫມຣາຊະເສນາ ພະຍາ ພິໄຊຍະບຸຣິນທະຣາ ພະຍານະຣົງຄະວິໄຊ ພະຍາມະຫາໂຍທາ, ທັງ 5 ທັບ ກັບກອງທັບໜ່ວຍເຈົ້າຊຸນເນນຄຸມຄົນໂທດເປັນກອງໂຈນຮວມພົນໄດ້ 8.400 ຄົນຍົກລ່ວງໜ້າຂຶ້ນມາຕິຄ້າຍໜອງບົວລຳພູ. ກອງທັບສະຫຍາມທັງ 6 ກອງໄດ້ ຍົກເຂົ້າຕິຄ້າຍພະຍານະລິນແຕ່ເດືອນຫົກຂຶ້ນ 6 ຄ່ຳ, ພະຍານະລິນໄດ້ຕໍ່ສູ້ ຢ່າງແຂງແຮງບໍ່ຍອມປະຄ້າຍ ພວກທະຫານຝ່າຍສະຫຍາມຖືກອາວຸດລົ້ມ ຕາຍເປັນອັນມາກ ພະຍາກຽດແມ່ທັບຄົນນຶ່ງຂອງສະຫຍາມຖືກປົນຕາຍແຕ່ ເນື່ອງຈາກຄ້າຍຂອງພະຍານະລິນມີພົນແຕ່ພຽງ 3.000 ຄົນ ຈຶ່ງເຫຼືອວິໄສທີ່ ຈະປ້ອງກັນໄວ້ໄດ້ ດັ່ງນັ້ນເຖິງວັນແຮມ 9 ຄ່ຳກອງທັບສະຫຍາມກໍຕິຄ້າຍແຕກ ແລະຈັບພະຍານະລິນໄດ້ ແລ້ວນຳໄປສະເໜີຕໍ່ແມ່ທັບໃຫຍ່ຝ່າຍສະຫຍາມ ທາມວ່າ “ຈະຍອມອ່ອນນ້ອມຫຼືບໍ່? ຖ້າຍອມກໍຈະລ້ຽງໄວ້” ພະຍານະລິນບໍ່ຍອມ ອ່ອນນ້ອມຂໍຕາຍເສຍດີກວ່າ ແມ່ທັບສະຫຍາມຈຶ່ງໃຫ້ເອົາຊ້າງແທງເສຍ. ເມື່ອ ກອງທັບສະຫຍາມຕິຄ້າຍໜອງບົວລຳພູໄດ້ແລ້ວ ກໍຍົກເລີຍມາຕັ້ງຢູ່ທີ່ງສື້ມ ປ່ອຍທາງຈາກຊ່ອງເຂົ້າສານປະມານ 10 ກິໂລແມັດ ທັບເຈົ້າລາຊະວົງຖອຍ ຝ່າຍສະຫຍາມທັງ 3 ທັບຍົກຂຶ້ນມາເຖິງເມືອງຫຼືມສັກກໍໄດ້ເຂົ້າປະທະກັບກອງ ທັບຂອງເຈົ້າລາຊະວົງ. ເຈົ້າລາຊະວົງເຫັນວ່າຈະປ້ອງກັນໄວ້ບໍ່ໄດ້ຈຶ່ງປະເມືອງ ຫຼືມສັກໜີລົງຊ່ອງພູເຂົ້າສານ ຫາພະບິດາ. ເມື່ອພະເຈົ້າອະນຸ ໄດ້ຊາບວ່າ ຄ້າຍໜອງບົວລຳພູແຕກແລ້ວ ກໍເສຍໄທຈຶ່ງມີອາດຍາໃຫ້ພະຍາສຸໂພກັບ ພະຊານິນເປັນນາຍທັບຢູ່ຮັກສາຄ້າຍພູເຂົ້າສານ ສ່ວນພະອົງກັບເຈົ້າລາຊະ ວົງກໍຟ້າວສະເດັດກັບມາວຽງຈັນ.

ກອງທັບສະຫຍາມ 3 ກອງຖືກລ້ອມ

ຝ່າຍພະຍາສຸໂພ ຄັນໄດ້ຊາບວ່າກອງທັບສະຫຍາມຍົກມາຕັ້ງຢູ່ທີ່ງື່ມປ່ອຍ ຈຶ່ງມີໜັງສືໄປຫາພະຍາຊຽງສາທີ່ຕັ້ງຄ້າຍຢູ່ສະໜົມແລະພະຍາກອງຄຳທີ່ຕັ້ງຄ້າຍຢູ່ຊ່ອງງົວແຕກໃຫ້ຍົກມາສົມທົບກັນທີ່ທີ່ງື່ມປ່ອຍ. ເມື່ອນັດກັນພ້ອມແລ້ວ ກອງທັບລາວທັງສາມກອງກໍຍົກມາຕັ້ງຄ້າຍລ້ອມກອງທັບສະຫຍາມໄວ້ ພວກທະຫານສະຫຍາມບໍ່ກ້າອອກຮົບກາງເດີນກຳພາກັນລີ້ຢູ່ໃນຄ້າຍເຖິງ 7 ວັນ ອິດຢາກອາຫານເປັນອັນມາກເກືອບຈະແຕກຢູ່ແລ້ວ. ເຖິງວັນສຸກເດືອນ 6 ແຮມ 1 ຄ່ຳ ກອງທັບກົມໝື່ນນະເລດໂຍທິຍົກຂຶ້ນໄປທັນຫວັງຈະເຂົ້າຊ່ວຍພວກຂອງຕົນກໍຖືກກອງທັບລາວລ້ອມເຂົ້າໄວ້ອີກ ເວລານັ້ນກອງທັບຂອງກົມໝື່ນເສນີບໍ່ຮຽກຂຶ້ນໄປເຖິງ ກໍຊ່ວຍກັນຕີແກ້ເອົາກົມໝື່ນນະເລດໂຍທິອອກຈາກທີ່ລ້ອມໄດ້. ຝ່າຍກອງທັບລາວຕ່າງໜ້າມາສູ່ກອງທັບສະຫຍາມທີ່ມາຊ່ອຍກັນທັງ 2 ກອງຢູ່, ຈຳນວນທະຫານທີ່ລ້ອມຄ້າຍສະຫຍາມໄວ້ເບົາບາງລົງ ພວກທັບສະຫຍາມທັງ 3 ທັບນັ້ນຈຶ່ງຕີແຫກອອກໄດ້ໃນມື້ເດືອນຫົກແຮມ 3 ຄ່ຳ, ຕໍ່ແຕ່ນັ້ນມາກອງທັບລາວກໍແຍກກັນໜີໄປຄົນລະທາງ.

ພະເຈົ້າອະນຸສະເດັດໜີຈາກວຽງຈັນຄັ້ງທີ 1

ຝ່າຍສົມເດັດພະເຈົ້າອະນຸຄັນໄດ້ຊາບຂ່າວວ່າຄ້າຍພະຍາສຸໂພທີ່ຊ່ອງພູເຂົ້າສານແຕກແລ້ວກໍກວາດເກັບເອົາເຂົ້າຂອງພໍ່ທີ່ຈະເອົາໄປໄດ້ ແລະພະບໍລົມວົງສານຸວົງບຸດຫຼານສະເດັດລົງເຮືອໜີໄປເມືອງຫຍ້ານຈໍ້ (ເມືອງແງ່ອານ)

ໃນມື້ເດືອນຫົກແຮມ 6 ຄ່ຳ. ຜູ້ທີ່ໄປຕາມສະເດັດມີ: ເຈົ້າລາຊະວົງ, ເຈົ້າສຸດທິສານ, ເຈົ້າໄຊຍະສານ, ເຈົ້າເສືອ, ເຈົ້າເຖືອນ, ເຈົ້າເໝັ້ນ, ເຈົ້າຊ້າງ, ເຈົ້າອຶ່ງຄຳ, ເຈົ້າຂັດຕິຍະ, ເຈົ້າພຸດທະຊາດ, ເຈົ້າດິດສະພົງ, ເຈົ້າເຕ້, ເຈົ້າໜູຈິນ, ເຈົ້າສຸພັນ. ທັງ 14 ເຈົ້ານີ້ເປັນລາຊະໂອລົດ ຫຼານອີກ 4 ເປັນບຸດຂອງເຈົ້າມະຫາອຸປະຮາດຄື: ເຈົ້າເອບ, ເຈົ້າປານ ເຈົ້າສຸພິມ, ເຈົ້າອຶ່ງ ແລະ ມານດາຂອງເຈົ້າອຸປະຮາດດ້ວຍ. ກ່ອນຈະສະເດັດໄປໄດ້ມີພະລາຊະອາຍາສັ່ງໃຫ້ຂ້າພະອະນຸຊິດພິທັກ ກັບພວກມະຫາດເລັກ ທີ່ເປັນຄົນສະຫຍາມເສງໝົດ.

ເມື່ອພະເຈົ້າອະນຸສະເດັດໜີໄປແລ້ວ ໄດ້ສາມວັນທັບຫຼວງຂອງສະຫຍາມກໍຍົກມາເຖິງບ້ານພັນພ້າວ. ກົມໝື່ນນະເລດ ໂຍທິ ກັບກົມໝື່ນເສນິບໍລິລັກຈຶ່ງຍົກພົນຂ້າມມາວຽງຈັນ ທຽວກວາດເກັບເອົາສົມບັດເຂົ້າຂອງຕ່າງໆໃນເມືອງຈິນກຽງ ແລ້ວໃຫ້ທະຫານຕັດຕົ້ນໝາກຮາກໄມ້ທີ່ມີຜົນເສງໝົດ ເອົາໄຟຈູດສຸມເມືອງເສງ ແລະ ໃຫ້ມ້າງເພກຳແພງເມືອງລົງໝົດກຽງ.

ໃນເວລານັ້ນກອງທັບຫົວເມືອງຕ່າງໆທີ່ມາຊ່ອຍຝ່າຍສະຫຍາມຄືເມືອງຊຽງໃໝ່ ເມືອງແພ່ ເມືອງນ່ານ ເມືອງຫຼວງພະບາງ ຊຶ່ງມີກຳລັງພົນເຖິງ 20.000 ຄົນກໍມາເຖິງຄ້າຍພັນພ້າວພ້ອມໆກັນ.

ເຈົ້າອຸປະຮາດເຂົ້າຫາແມ່ທັບສະຫຍາມ

ຝ່າຍເຈົ້າອຸປະຮາດຕິດສະທີ່ຖອຍມາຕັ້ງຢູ່ເມືອງໜອງຫານນັ້ນ ຄັນໄດ້ຊາບຂ່າວວ່າພະເຈົ້າອະນຸສະເດັດໜີໄປແລ້ວ ກໍພານາຍໝວດນາຍກອງມາອ່ອນນ້ອມຕໍ່ແມ່ທັບສະຫຍາມຢູ່ຄ້າຍພັນພ້າວ ແລະ ທູນແມ່ທັບຝ່າຍສະຫຍາມ

ວ່າ “ເດີມພະເຈົ້າອະນຸຄິດຈະທຳການກູ້ອິດສະລະພາບນັ້ນຕົນກໍໄດ້ຄັດຄ້ານ ຫ້າມວ່າຫຼາຍເທື່ອຫຼາຍທີ ແຕ່ພະເຈົ້າອະນຸບໍ່ຟັງ ຈຶ່ງຈຳເປັນໄດ້ປະຕິບັດຕາມ ພໍໃຫ້ພື້ນໄພ ຄວາມຂໍ້ນີ້ກໍໄດ້ແຈ້ງໃຫ້ພະສຸຣິຍະພັກດີຊາບແລ້ວ” ເມື່ອແມ່ທັບ ສະຫຍາມໄດ້ຊາບດັ່ງນັ້ນ ຈຶ່ງໃຫ້ອຸປະຮາດຖືນຈຳພະພິພັດສັດຕະຍາແລ້ວໃຫ້ ໄປຫາໄລ່ກວາດເອົາຄອບຄົວລາວມາໂຮມໄວ້.

ຕອນທີ 5

ລາຍງານແມ່ທັບສະຫຍາມ ເລື່ອງຕີເມືອງວຽງຈັນ

ກົມພະຣາຊະວັງບໍວອນສະຖານມົງຄົນແມ່ທັບໃຫຍ່ຝ່າຍສະຫຍາມ ໄດ້ມີລາຍງານໄປທູນ ພະເຈົ້າແຜ່ນດິນສະຫຍາມວ່າ: ລາຊະການຂຶ້ນມາຕີ ເມືອງວຽງຈັນຄັ້ງນີ້ ຄັນມາເຖິງໄດ້ເມືອງວຽງຈັນແລ້ວ ພິເສາະດູທິທາຊື່ງມັນ ຈະຮັບຮອງກຳລັງໄພ່ພົນແລະຈັດແຈງບ້ານເມືອງໄວ້ສຽງປຽບມັນມາກັນກ ໄດ້ ປຽບມັນຢູ່ 2 ຢ່າງຄື ຄົນທີ່ຈະທຳການໃຫ້ໄດ້ໃຈມັນມີນ້ອຍຄົນຢ່າງນຶ່ງ ກັບ ມັນບໍ່ເຜົາສະບຽງຕາມໄລຍະທາງສຽງຢ່າງນຶ່ງ. ສ່ວນນາຍທັບນາຍກອງທະ ຫານຝ່າຍເຮົາກໍໄດ້ທຳລາຊະການສະຫຼອງພະເດດພະຄຸນຢູ່ແລ ແຕ່ຫາກວ່າ ບໍ່ໄດ້ດ້ວຍຝີມີທະຫານໄດ້ດ້ວຍບາລະມີພະເຈົ້າຢູ່ຫົວ; ຖ້າລາຊະການລະໄວ້ ທຳໃນປີໜ້າແລ້ວຈະລຳບາກຍາກຍິ່ງນັກ. ຝ່າຍທັບພຸງດຳ 5 ຫົວເມືອງແລະ ຫົວເມືອງຫຼວງພະບາງນັ້ນຖ້າທັບຫຼວງບໍ່ໄດ້ວຽງຈັນ ກໍບໍ່ມີຜູ້ໃດມາເຖິງວຽງຈັນ ມີແຕ່ຈະຄອຍຖ້າເກັບເອົາຄອບຄົວຊ້າງມ້າຢູ່ຮິມເຂດແດນ ຄອຍທິໄຫວພົບ ເປັນ 2 ເງື່ອນ ແຕ່ບັດນີ້ໃຊ້ສອຍໄດ້ເປັນປົກກະຕິ ຕ້ອງຊຸບ້າງ ເລົ່າໂລມບ້າງ ແຕ່ຍັງດູນຈຳໃຈທັງ 6 ຫົວເມືອງຢູ່ ເມືອງຫຼວງພະບາງອອນນັກ ເມືອງຊຽງໃໝ່, ເມືອງລຳພູນ, ສອງເມືອງນີ້ກໍສຸດແຕ່ເມືອງລະຄອນ ເມືອງແພ່ນນັ້ນຕາມທຳ ນຽມ, ແຕ່ເມືອງນ່ານນັ້ນການເດີນໄຫວຢູ່ ພະຍາລະຄອນຄົນນີ້ອັດທະຍາ ໄສມາກສົມຄວນ ຈະຊຸບລ້ຽງເຫັນເປັນລາຊະການໄດ້ຍຶດຍາວແລະຈິດໝາຍ ລາຊະການທີ່ໂປດໃຫ້ພະຍາວາຣີຂຶ້ນມາຄ້າຍມ່ວງສອງກ່ອນນັ້ນ ຈະໄດ້ຕາມ ພະລາຊະດຳລິບ້າງບໍ່ໄດ້ບ້າງ ການຊື່ງຈະຈັດບ້ານເມືອງຄັ້ງນີ້ປຽມປັນຍາ

ເຕັມທີ່ ເປັນທີ່ຍາກ ຈະຕົວງຽງຈັນຖວາຍສັກ 2 ເມືອງ 3 ເມືອງເຫັນຈະງ່າຍກວ່າ ບັດນີ້ຈະຕ້ອງຜ່ອນຜັນໄປຕາມການ ຕີບ້ານເມືອງຄອບຄົວໄດ້ເທົ່າໃດກໍບໍ່ມີກຳ ໄລ ທຳກັບບ້ານເມືອງໄພ່ພົນຂອງເຮົາເອງທັງນັ້ນ ແຕ່ຈະຄິດຖ່າຍເທເອົາຄົນ ລົງໄປຖວງໄວ້ໃນຫົວເມືອງໃກ້ກຸງ ແລະໃນກຸງໃຫ້ຈົງມາກ ຝ່າຍຫົວເມືອງໃນ ລາວເມືອງຂະເໝນປ່າດົງ ເຈົ້າເມືອງ ແລະບຸດຫຼານທ້າວເພງຜູ້ໃຫຍ່ທັງຫຼາຍ ລື້ມຕາຍຂາດເຊື້ອສາຍເສງເປັນອັນມາກໄພ່ພົນເມືອງຈະໄດ້ເຄິ່ງນຶ່ງບ້າງ ກວ່າ ເຄິ່ງນຶ່ງບ້າງ ບໍ່ເຖິງເຄິ່ງນຶ່ງບ້າງ ຈະໃຊ້ໄປມາເຖິງກັນລະຍະທາງໄກ ກວ່າຈະ ໄດ້ຮູ້ລາຊະການກໍຊ້າເທດສະການກໍເປັນລະດູຝົນຈະເດີນໄປມາຫາກັນ ບໍ່ໄຄ່ໄດ້ ແລ້ວໄດ້ມີໝາຍບັງຄັບທອດທຸລະລົງໄປໃຫ້ພະຍາຣາຊະສຸພາວະດີ ປະຈຳຢູ່ແຮມປີ ຈັດແຈງເມືອງຈຳປາສັກແລະເມືອງລາວ, ເມືອງຂະເໝນ ປ່າດົງ, ທາງເມືອງຫຼືມສັກເມືອງເລີຍນັ້ນ ຈະໃຫ້ພະຍາເພັດພິໄຊ ກັບພະຍາ ສົມບັດທິບານເປັນຜູ້ໄປຈັດ ຈະໃຫ້ກັບໃນລະດູຝົນຄວາມໄຂ້ມາກ ແລະລາຊະ ການເມືອງວຽງຈັນ ເມື່ອເຈົ້າອະນຸທິອອກຈາກວຽງຈັນ ແມ່ນວັນດຽວກັນກັບວັນ ກອງໜ້າຕີຄ້າຍບ້ານສົມປ່ອຍແຕກ ກວ່າກອງທັບຈະຂຶ້ນໄປເຖິງວຽງຈັນລະ ຍະທາງເຖິງ 5 ວັນໜຶ່ງທາງໄດ້ຖະນັດໄດ້ເມືອງວຽງຈັນແຕ່ເປືອກຄອບຄົວກໍອົບ ພະຍົບໜີໄປຈົນສິ້ນ ບັດນີ້ ຄອບຄົວກໍຍັງປົນກັນຢູ່ກັບຄົວເມືອງໂຄລາດເມືອງ ສະລະບຸລີ ເມືອງຫຼືມສັກ ເມືອງລາວ ເມືອງຂະເໝນຝ່າຍຕາເວັນອອກ ການທີ່ ຈະທຳໃຫ້ແລ້ວໂດຍໄວນັ້ນບໍ່ໄດ້, ຖ້າກອງທັບກຸງໄປຕາມ ຄອບຄົວໜ້ອຍຄົນ ເຂົາກໍຕໍ່ສູ້ ຖ້າໄປຫຼາຍກໍໜີເສງບ້າງ ໄດ້ມາບ້າງ ຄົວທີ່ນາຍທັບນາຍກອງໄດ້ມາ 200-300 ຄົນຈະເລືອກເອົາສະກັນສັກ 9 ຄົນ 10 ຄົນກໍບໍ່ໄດ້ ຖ້າພວກພຸງ ດຳໄປເກັ່ງກ່ອມເຖິງໄປໜ້ອຍກໍໄດ້ຄົວມາຫຼາຍ ເພາະເປັນລາວດ້ວຍກັນ ພວກ ຄົວບໍ່ສູ້ຮົບ ໄດ້ສະກັນກໍຫຼາຍຄັນຈະຄິດໃຫ້ຕັ້ງເມືອງວຽງຈັນໄວ້ໃຫ້ເກັ່ງກ່ອມກໍ

ບໍ່ມີຜູ້ໃດຢູ່ຮັກສາ, ຈະໃຫ້ແຕ່ກຳລັງເມືອງຫຼວງພະບາງຢູ່ຮັກສາແລະເກັ່ງກອມ
ເອົາພວກຄົວກໍຍັງບໍ່ໄດ້ຕົວ ເຈົ້າອະນຸ ເຈົ້າຈຳປາສັກ ເຈົ້າສຸດທິສານ ເຈົ້າລາຊະ
ວົງ ເຈົ້າໂຖງ ເຫັນວ່າ ເມືອງຫຼວງພະບາງ ເມືອງດຽວຈະທຳບໍ່ໄດ້ຈຶ່ງໃຫ້ມ້າງ
ເພວງຈັນເສງໃຫ້ໝົດອາໄລ ຄອບຄົວວຽງຈັນກໍຫຼົບໜີໄປທາງເມືອງລະຄອນ
ເມືອງຊຽງໃໝ່ ເມືອງລຳພູນ ເມືອງແພ່ ເມືອງນ່ານ ເມືອງຫຼວງພະບາງເປັນ
ອັນມາກ ໄປເຖິງບ້ານເມືອງແລ້ວ ກໍມີບ້າງ ຄັນຈະຊຳລະເອົາຄອບຄົວຄົນກໍຈະ
ຕ້ອງກົດຂີ່ກັນເຖິງໜັກຈຶ່ງຈະໄດ້ ຝ່າຍຫົວເມືອງເຮົາກໍຈະຊຳຊອກເສຍໃຈ ແຕ່
ຄິດເຫັນວ່າ ປະມານຄົນວຽງຈັນແລະເມືອງຂຶ້ນກັບເມືອງວຽງຈັນ ສະກັນປະ
ມານ 20.000 ຄົນປາຍ ຖ້າບ້ານເມືອງເປັນປົກກະຕິຈະເກນທັບລົງໄປກຸງ
ຈະໄດ້ແຕ່ພຽງ 8000 - 9000 ເສດ ກຳລັງກອງທັບສະຫຍາມຈະທຳເອົາ
ຄົວແລະສະກັນໃຫ້ໄດ້ 10.000 ຄົນ ຈົນເດືອນ 5 ກໍບໍ່ສຳເລັດ ເຖິງວ່າຈະ
ທຳໄດ້ໃນລະຫວ່າງເມືອງນະຄອນລາຊະສີມາ ກໍເສຍຫາຍມາກ ແລະຂາດສະ
ບຽງອາຫານ ທັງບໍ່ໄດ້ທຳໄຮທຳນາ ຈະເດີນຄົວລົງໄປໃຫ້ໝົດໃນລະດູຝົນ
ບໍ່ໄດ້ ຈະຢູ່ແຮມປີຈົນລະດູແລ້ງເຂົ້າກິນຕາມທາງກໍຈະໝົດ ແຕ່ກອງທັບຈະ
ກິນກໍບໍ່ພໍ ທັງຫົວເມືອງກໍຈະເຫັນກຳລັງທັບຂອງກຸງເສຍໝົດ, ກອງທັບສະ
ຫຍາມເຮົາເຫັນໃຈກັນຄັ້ງນີ້ຮັກໃຄ້ຂ້າງເຮົາໜັກໜາ ທັບກຸງ ແລະ ຫົວເມືອງ
ກໍປ່ວຍເຈັບອິດຢາກມາຕາມທາງ ແຕ່ຈະຄິດເອົາສະກັນເມືອງວຽງຈັນລົງໄປ
ໄວ້ໃນກຸງໃຫ້ໄດ້ສັກ 10.000 ຕິດໄປຂ້າງເມືອງປ່າດົງ ແລະທາງເມືອງຫຼົ່ມ
ສັກເໝືອນນຶ່ງຝາກໄວ້ ຈະຄິດເອົາຕ່າງຫາກນອກຈາກ 10.000 ຄົນ ຈຶ່ງ
ຕ້ອງກົດຫົວເມືອງ 6 ເມືອງວ່າ ມາບໍ່ທັນ ທັບຫຼວງຕີເອົາວຽງຈັນຕາມກຳໜົດ
ຢູ່ໃນລະຫວ່າງທັບມີໂທດ ພະຍານະຄອນລຳປາງ ພະຍາອຸປະຮາດຊຽງໃໝ່
ອຸປະຮາດລຳພູນ ພະຍານ່ານ ຫົວໜ້າເມືອງແພ່ ອຸປະຮາດເມືອງຫຼວງພະບາງ

ຈຶ່ງທຳເລື່ອງລາວສາລະພາບຂໍທຳການແກ້ຕົວຈະຕິດຕາມຈັບເຈົ້າອະນຸ ເຈົ້າ
ຈຳປາສັກ ເຈົ້າລາຊະວົງ ເຈົ້າສຸດທິສານ ເຈົ້າໂຖງກັບບຸດພັນລະຍາຍາດພີ
ນ້ອງມາຖວາຍໃຫ້ໄດ້ ເຖິງແມ່ນບໍ່ໄດ້ຕົວ ກໍບໍ່ໃຫ້ມາຕັ້ງເປັນສັງນໜາມໄດ້ອີກ
ແລ້ວຈະກວາດຄອບຄົວມາຖວາຍໃຫ້ໄດ້ສະກັນ 10.000 ທັງຄອບຄົວ ເປັນ
50.000 ຄົນ ຂໍແຕ່ກອງທັບກຸງໄວ້ສັກ 1000 ຫຼື 500 ຄົນ. ນາຍສັກ 2 ນາຍ
ພໍຈະໄດ້ຕັດສິນວ່າກ່າວ ບໍ່ໃຫ້ຫົວເມືອງວິວາດກັນ ແຕ່ທັບພະຍານະຄອນ
ລຳປາງ ພະຍາອຸປະຮາດຊຽງໃໝ່ ອຸປະຮາດເມືອງລຳພູນ ພະຍານານ
ຫົວໜ້າເມືອງແພ່ ອຸປະຮາດເມືອງຫຼວງພະບາງ ນາຍໃຫຍ່ 14.011 ຄົນຈະຢູ່
ຈັດຄອບຄົວວຽງຈັນຈົນສຳເລັດ ຂໍໃຫ້ທັບຫຼວງກັບຄືນກຸງເທບກ່ອນ ຄອບຄົວ
ນັ້ນຈະຈັດໃຫ້ທັບທັບຫຼວງສ່ວນນຶ່ງ, ຈະສົ່ງໃນລະດູແລ້ງສອງສ່ວນ; ການຍົກ
ທັບຫຼວງຂຶ້ນໄປຄາວນີ້ ຕັ້ງໃຈທຳລາຊະການສະຫຼອງພະເດດພະຄຸນຄ້າງປີ
ບໍ່ຄິດເຫັນແກ່ເມື່ອຍຍາກແຕ່ຄົວທີ່ນາຍທັບນາຍກອງໄດ້ແລ້ວ ແລະຄົວທົກຫົວ
ເມືອງຈະສົ່ງລົງໄປ. ສະບຽງຕາມເສັ້ນທາງກໍເກືອບຈະຫວຸດຫວິດ ຂໍໃຫ້ຈັດຂ້າ
ຫຼວງຂຶ້ນມາຊ່ອຍ ເຈົ້າພະຍາພົນເທບ ຖ່າຍສະບຽງຂຶ້ນມາຮັບຄອບຄົວພຽງ
ເມືອງບົວຊຸມໄຊບາດານ. ຖ້າລາຊະການຕີພະຍາຊຽງສາແລະເມືອງສະກົນ
ເປັນທີ່ໄວ້ໃຈໄດ້ແລ້ວ ທັບຫຼວງຈະກັບໄດ້ ຈະໄດ້ລົງມາເຝົ້າໃນກາງເດືອນ 8
ແລະ ລາຍການຄອບຄົວກັບສິ່ງຂອງ ຊຶ່ງໄດ້ໃນເມືອງວຽງຈັນ ໃບບອກແລະ
ຫາງວ່າວມີລົງມາຄັ້ງນີ້ ເອົາເປັນແນ່ຍັງບໍ່ທັນໄດ້ ເປັນການປະມານ ຍັງໃຫ້ຊຳ
ລະສືບສາວຫາຕໍ່ໄປອີກຢູ່ ຖ້າໄດ້ມາກນ້ອຍເທົ່າໃດ ຈະສົ່ງລົງມາຖວາຍໃຫ້
ໝົດ. ອັນນຶ່ງ ຊ້າງຊຶ່ງບັນທຸກດິນດຳໃຫ້ນາຍສັກມະຫາດເລັກ ກັບຈະໝື່ນທົບ
ເສນາຄຸມລົງມາ 110 ເຊືອກນັ້ນ ເປັນຊ້າງບໍ່ສູ້ງາມ ໃຫ້ກົມໝື່ນຮັກສະຣິນນະ
ເລດຮັບເອົາຊ້າງ ແລະຄົນລ້ຽງໄວ້ ຄັ້ງນີ້ ຈະຫາຊ້າງລົງມາຖວາຍໃຊ້ລາຊະ

ການໃຫ້ໄດ້ສັກ 2.000 ຕົວ, ແຕ່ມ້ານັ້ນຍັງນ້ອຍໜັກ ຍັງຈະຫາອີກຕໍ່ໄປຢູ່, ປຶນໃຫຍ່ເມືອງວຽງຈັນນັ້ນຈະບັນທຸກຊ້າງລົງໄປກໍບໍ່ໄດ້ ຈະຊັກລາກກໍເປັນລະດູຝົນ ຮູບຮ່າງບໍ່ງາມ ຄ້າຍກັບທຽນເຂົ້າວັດສາ ຈະໄດ້ທຳລາຍຫຼອມເອົາແຕ່ທອງ(ຄຳ) ລົງໄປ, ສ່ວນຄົວນັ້ນຈະໃຫ້ເດີນຕໍ່ເນື່ອງກັນລົງມາ ຕັ້ງແຕ່ວັນນາຍສັກລົງມາແລ້ວ ແລະນາຍທັບນາຍກອງຂອງເຮົາຄັ້ງນີ້ ທີ່ດີກໍມີບ້າງ ແຕ່ມີໜ້ອຍ ຖ້າຈະເອົາໂທດຕາມໄອຍະການເສີກກໍຈະເປືອງຫຼາຍ ອັນນຶ່ງພະພຸດທະຮູບສຳລັບເມືອງວຽງຈັນ ພະບາງຫາຍໄປ ວ່າຂ້າພະຄົງເອົາໄປຝັງເສງ ສືບຫາຍັງບໍ່ໄດ້ ໄດ້ແຕ່ພະເສີມ ພະໃສ ພະສຸກ ພະແຊກຄຳ ພະແກ່ນຈັນ ພະສົງນ້ຳ ພະເງິນຫຼໍ່ ພະເງິນບຸຮວມ 9 ອົງ ແຕ່ຈະເອົາລົງໄປກຸງເທບ ໄດ້ແຕ່ພະແຊກຄຳອົງ 1 ໄດ້ພະສາລິລິກະທາດບັນຈຸໄວ້ໃນພະແຊກຄຳ 100 ອົງ ກັບໄດ້ພະເຈົ້າສັນສີມມໍ ໜ້າຕັກກ້ວາງ 20 ນິ້ວ ອົງນຶ່ງ ພະນາກສະຫວາດໜ້າຕັກ 10 ນິ້ວ ໜັກ 17 ຊ້ຳ ອົງນຶ່ງ ພະນາກສະຫວາດໜ້າຕັກ 8 ນິ້ວ ໜັກ 3 ຊ້ຳ 10 ຕຳລົງອົງນຶ່ງ ພະນາກປົກສີລາບິຄວາຍ ໜ້າຕັກ 5 ນິ້ວອົງນຶ່ງ; ສ່ວນພະພຸດທະຮູບທີ່ຈະສົ່ງລົງມາບໍ່ໄດ້ນັ້ນ ໄດ້ໃຫ້ກໍເຈດີໃສ່ໄວ້ທີ່ຄ້າຍຫຼວງເມືອງພັນພ້າວເໜືອວັດ. ອິດ(ດິນຈີ່)ທີ່ເອົາມາກໍນັ້ນ ໄດ້ເກນເອົານຳໄພ່ພົນຄົນລະສອງກ້ອນແລ້ວຈາລຶກວ່າ: “ເຈດີປາບວຽງແລະຄວາມຊົ່ວອ້າຍອະນຸ” ໄວ້ໃນແຜ່ນສິລາໃຫ້ປາກົດຢູ່ຊົ່ວພ້າ ແລະດິນ ຢ່າໃຫ້ຫົວເມືອງທັງປວງ ດູຢ້ຽງຢ່າງກັນຕໍ່ໄປ.

ຄັນຈິດໝາຍລົງໄປແລ້ວ ຈຶ່ງໃຫ້ກໍພະເຈດີ ແລ້ວເຊີນເອົາພະເສີມຢູ່ວັດຍອດເຂົາແກ້ວມາບັນຈຸໄວ້ໃນເຈດີປາບວຽງ.

ຕອນທີ 6

ທັບສະຫຍາມ ຕົນະຄອນຈຳປາສັກ

ຝ່າຍພະຍາຣາຊະສຸພາວະດີແມ່ທັບສະຫຍາມ ທີ່ຕັ້ງຢູ່ເມືອງຍະໂສ
 ທອນ ຄິດຈະຍົກໄປຕີເມືອງຈຳປາສັກ ເຈົ້າລາຊະບຸດ(ໂຍ້) ເຈົ້ານະຄອນຈຳ
 ປາສັກ ທີ່ຕັ້ງຄ້າຍຢູ່ເມືອງສີສະເກດໄດ້ແຈ້ງເຫດດັ່ງນັ້ນ ຈຶ່ງຍົກມາຕັ້ງຄ້າຍ
 ໃຫຍ່ຢູ່ເມືອງອຸບົນແລ້ວມີອາດຍາສັ່ງໃຫ້ ເຈົ້າປານ ກັບ ເຈົ້າສຸວັນຜູ້ນ້ອງ ຄຸມ
 ກອງທັບມາຕັ້ງຄ້າຍຮັບຢູ່ເມືອງຍະໂສທອນ ເຈົ້າປານ ກັບເຈົ້າສຸວັນ ຕັ້ງຄ້າຍ
 ບໍ່ທັນແລ້ວ ພະຍາຣາຊະສຸພາວະດີຍົກເຂົ້າຕີແຕກໃນວັນດຽວ ພະຍາຣາຊະ
 ສຸພາວະດີຈຶ່ງຍົກໄປຕີຄ້າຍເມືອງອຸບົນ ຝ່າຍພວກເມືອງອຸບົນກໍເປັນກະບົດຂຶ້ນ
 ເຂົ້າປຸ້ນຄ້າຍ ເຈົ້າລາຊະບຸດຈຶ່ງແຕກໜີໄປນະຄອນຈຳປາສັກ ຝ່າຍພວກຄອບ
 ຄົວເມືອງຕ່າງໆ ທີ່ເຈົ້າລາຊະບຸດກວາດໄປໄວ້ໃນນະຄອນຈຳປາສັກ ກໍເກີດ
 ກະບົດຂຶ້ນເອົາໄຟເຜົາເມືອງແລະທໍໂຮງເສຍ ເຈົ້າລາຊະບຸດເຂົ້າເມືອງບໍ່ໄດ້
 ຈຶ່ງພາບ່າວປະມານ 40 ຄົນ ຂ້າມຟາກໄປຢູ່ທາງຕາເວັນອອກແມ່ນ້ຳຂອງ.
 ພະຍາຣາຊະສຸພາວະດີກໍເຂົ້າເມືອງຈຳປາສັກໄດ້ໂດຍງ່າຍ ແລ້ວແຕ່ງທະຫານ
 ຊາວພື້ນເມືອງໄປນຳຈັບເອົາເຈົ້າລາຊະບຸດ ເຈົ້າປານ ເຈົ້າສຸວັນມາໄດ້ເອົາໃສ່
 ກົງຂັງ ແລ້ວພະຍາສຸພາວະດີກໍຍົກທັບມາເມືອງນະຄອນພະນົມ.

ແມ່ທັບອານາມມິໜັງສີມາເຖິງພະຍາຣາຊະສຸພາວະດີ

ຝ່າຍພະເຈົ້າອະນຸສະເດັດໄປເຖິງເມືອງອານາມແລ້ວກໍໄດ້ໄປຂໍຄວາມ

ຊ່ວຍເຫຼືອຈາກແມ່ທັບໃຫຍ່ຂອງອານາມ ຈຶ່ງແຕ່ງໃຫ້ສະຕະຄຸນຕຽນຍົນເປັນ
 ແມ່ທັບໜ້າຍົກພົນ 20.000 ຄົນ ມາຕັ້ງຢູ່ເມືອງຕາມດອງ ເພື່ອຈະມາຊ່ອຍ
 ວຽງຈັນ ແລ້ວສະຕະຄຸນຕຽນຍົນໄດ້ມີໜັງສືມາເຖິງ ພະຍາຣາຊະສຸພາວະດີ
 ສະບັບນຶ່ງໃຈຄວາມວ່າ “ເມືອງວຽງຈັນກັບກຸງເທບ ເປັນເມືອງໄມຕີສະໜິດ
 ປຽບເໝືອນຮົມສົບກັບແຂ້ວ ບໍ່ມີເຫດອັນໃດ ເຫດໃດຈຶ່ງຍົກກອງທັບຂຶ້ນມາ
 ທຳລາຍຮື້ເມືອງວຽງຈັນເສຍໃຫ້ໄພ ບ້ານພົນເມືອງແຕກຕື່ນໄປ ແລະ ເມືອງວຽງ
 ຈັນກໍເປັນແດນກຸງອານາມ ບັດນີ້ແມ່ທັບໃຫຍ່ໃຊ້ໃຫ້ຂ້າພະເຈົ້າຄຸມກອງທັບ
 ຍົກມາ 20.000 ຄົນເສດ ມາຕັ້ງຢູ່ເມືອງຕາມດອງ ຈຶ່ງມີໜັງສືມາໃຫ້ແຈ້ງໃຫ້
 ທ່ານຍົກກອງທັບກັບໄປຢູ່ແດນຂອງທ່ານ ແລະ ທ່ານກວາດເອົາຄອບຄົວ
 ແດນອານາມໄປເທົ່າໃດ ຂໍໃຫ້ສິ່ງຄືນມາ ທາງໄມຕີຈະຮອບຄອບຍົນຍາວ
 ສະເໝີໄປ ຖ້າທ່ານບໍ່ຟັງ ຂ້າພະເຈົ້າກໍຈະບໍ່ລະ ຖ້າອົງກິນເລືອກແມ່ທັບໃຫຍ່
 ຍົກມາເຖິງແລ້ວກໍຈະບໍ່ຟັງກັນ ແຕ່ຫຍ້າຕື່ນນຶ່ງກໍບໍ່ໃຫ້ເຫຼືອໄວ້ ບອກມາທັງ
 ໝົດນີ້ເປັນຄວາມສັດຈິງ ໃຫ້ທ່ານຕາມຂ້າພະເຈົ້າ”

ພະຍາຣາຊະສຸພາວະດີໄດ້ຮັບໜັງສືນີ້ ແລ້ວກໍບໍ່ຕອບ ຟ້າວຍົກທັບຂຶ້ນ
 ມາຫາທັບຫຼວງຢູ່ເມືອງພັນພ້າວ.

ພະຍາຊຽງສາຕິກອງທັບສະຫຍາມແຕກ

ເວລານັ້ນຝ່າຍພະຍາຊຽງສາຍັງຕັ້ງທັບຢູ່ບ້ານໂພນຊຽງຫວັງ ແມ່ທັບ
 ໃຫຍ່ຂອງສະຫຍາມທີ່ຢູ່ເມືອງພັນພ້າວຈຶ່ງແຕ່ງໃຫ້ພະຍາໄກໂກສາຍົກທັບ
 ໄປຕີພະຍາຊຽງສາ ຕີທັບພະຍາໄກໂກສາແຕກໜີຄືນມາ, ເຈົ້າແມ່ທັບໃຫຍ່

ຈຶ່ງໃຫ້ປົດພະຍາໄກໂກສາອອກຈາກຕຳແໜ່ງແລ້ວເອົາໃສ່ຄູກໄວ້ ແລ້ວແຕ່ງ
ໃຫ້ພະຍາເພັດພິໄຊ ພະຍາກະເສດ ພະຍາອັດສະດາເຮືອງເດດ ຍົກທັບໄປຕີ
ພະຍາຊຽງສາ, ເວລານັ້ນ ທັບຂອງພະຍາກອງຄຳ ທີ່ຕັ້ງຢູ່ເມືອງເພັງໄດ້ຍົກ
ມາຊ່ວຍຕິຕັດຫຼັງກອງທັບສະຫຍາມ, ພວກທະຫານສະຫຍາມຖືກຂ້າຕາຍ
ເປັນອັນມາກ ເກືອບຈະແຕກຢູ່ແລ້ວ ພໍດີພະຍາກອງຄຳແມ່ທັບຖືກປົນຕາຍ
ກອງທັບເມືອງເພັງເລີຍແຕກ ຝ່າຍພະຍາຊຽງສາຈຶ່ງຖອຍລົງໄປຕັ້ງຢູ່ປາກ
ຫ້ວຍຫຼວງ ກອງທັບສະຫຍາມກໍຍົກນຳໄປ ໄດ້ສູ້ຮົບກັນເປັນສາມາດ ຝ່າຍສະ
ຫຍາມເສຍຄົນສຳຄັນຄື: ພະອິນທະເດດ ນ້ອງພະຍາເພັດພິໄຊ ຖືກປົນຕາຍ,
ພະຍາກຳແພງເພັດ ກັບພະຫະຣິໄທຖືກປົນອາການສາຫັດ ແຕ່ພະຍາຊຽງ
ສາເຫັນວ່າຝ່າຍຕົນມີຈຳນວນນ້ອຍກວ່າ ກໍຖອຍຈາກຫ້ວຍຫຼວງ ລຽບລົງໄປ
ຕາມຮົມຝັ່ງແມ່ນ້ຳຂອງ.

ພະຍາຊຽງສາເຂົ້າຫາພະຍາຣາຊະສຸພາວະດີ

ທັບພະຍາຊຽງສາເດີນລຽບລົງໄປຕາມຮົມຝັ່ງແມ່ນ້ຳຂອງຈຶ່ງໄປພົບ
ກັບກອງທັບຂອງພະຍາຣາຊະສຸພາວະດີ ທີ່ຍົກມາຈາກເມືອງນະຄອນພະນົມ
ພະຍາຊຽງສາໄດ້ຄຸ້ນເຄີຍກັບພະຍາຣາຊະສຸພາວະດີ ມາແຕ່ກ່ອນ ທັງເຫັນວ່າ
ກອງທັບຝ່າຍຂອງຕົນແຕກຫົວໝົດແລ້ວ ຈຶ່ງພາທະຫານເຂົ້າໄປອ່ອນນ້ອມຕໍ່
ພະຍາຣາຊະສຸພາວະດີ ຈຶ່ງໃຫ້ພະຍາຊຽງສາຂຶ້ນມາເຝົ້າແມ່ທັບໃຫຍ່ຢູ່ເມືອງ
ພັນພ້າວ ແມ່ທັບໃຫຍ່ຂອງສະຫຍາມ ຈຶ່ງໃຫ້ພະຍາຊຽງສາທຳລາຊະການຢູ່
ນຳພະຍາຣາຊະສຸພາວະດີ ແລ້ວຈັດສິ່ງເຈົ້າລາຊະບຸດໂຍ້, ເຈົ້າປານ, ເຈົ້າສຸ
ວັນລົງໄປກຸງເທບກ່ອນ ສ່ວນທັບຂອງພະຍາຣາຊະສຸພາວະດີນັ້ນ ໃຫ້ຢູ່ກວາດ

ເອົາຄອບຄົວຫົວເມືອງລາວໃຫ້ໄດ້ກ່ອນ ແລ້ວກອງທັບຫຼວງກໍຈະລົງໄປກຸງ
ເທບ.

ຝ່າຍພະຍາຣາຊະສຸພາວະດີຈັດການບ້ານເມືອງກວາດຕ້ອນເອົາຄອບ
ຄົວໄດ້ຫຼາຍແລ້ວ ແບ່ງໄວ້ໃຫ້ເປັນພົນລະເມືອງວຽງຈັນພໍສົມຄວນ ແລະ ໃຫ້
ພະຍາເມືອງຈັນຢູ່ຮັກສາເມືອງວຽງຈັນຕໍ່ໄປ ເຫຼືອນັ້ນກວາດລົງໄປໝົດ ແລະ
ພະຍາຣາຊະສຸພາວະດີ ສືບຫາພະບາງໄດ້ແລ້ວກໍພາເຈົ້າອຸປະຮາດຕິດສະ
ລົງໄປນຳ ເຖິງກຸງເທບມີ ເດືອນ 5 (3) ປີ ຄ.ສ 1827 ພະເຈົ້າແຜ່ນດິນ
ສະຫຍາມຈຶ່ງມີພະອາດຍາຕັດກັບພະຍາຣາຊະສຸພາວະດີວ່າ: ຕົວເຈົ້າອະນຸ
ຍັງຈັບບໍ່ໄດ້ຈະກັບມາຕັ້ງບ້ານເມືອງອີກປະການໃດກໍຍັງບໍ່ແຈ້ງ ເມືອງວຽງຈັນ
ນີ້ ເປັນກະບົດມາ 2 ເທື່ອແລ້ວ ບໍ່ຄວນຈະເອົາໄວ້ເປັນບ້ານເມືອງສືບໄປ
ໃຫ້ຂຶ້ນໄປທຳລາຍມ້າງເສງໃຫ້ສູນສິ້ນ ຢ່າໃຫ້ຕັ້ງຕິດຢູ່ໄດ້ ສ່ວນເຈົ້າອຸປະ
ຮາດຕິດສະນັ້ນ ໃຫ້ໄປຢູ່ວັງຂອງເຈົ້າອະນຸທີ່ບາງຍີ່ຂັນ ແລະພະບາງນັ້ນໃຫ້
ພະຍາຣາຊະສຸພາວະດີເອົາໄປໄວ້ວັດຈັກກະວັດ.

ຕອນທີ 7

ພະເຈົ້າອະນຸກັບມາວຽງຈັນ

ເຖິງເດືອນ 7 ປີ ຄ.ສ 1828 ພະຍາຣາຊະສຸພາວະດີໄດ້ກັບຂຶ້ນມາ
ວຽງຈັນອີກ, ເດືອນ 8 ມາເຖິງເມືອງພູຊຽວ ຮວບຮວມສະບຽງອາຫານ ແລະ
ຜູ້ຄົນໄດ້ພ້ອມແລ້ວກໍຍົກຂຶ້ນມາ ເມືອງໜອງບົວລຳພູ ຈຶ່ງແຕ່ງໃຫ້ພະຍາຣາ
ຊະຣອງເມືອງ 1 ພະຍາພິໄຊຍະສິງຄາມ 1 ພະຍາທຸກຂະຣາດ 1 ຫຼວງສຸເຣນ
ທອນວິຊິດ 1 ຄຸມໄພ່ພິນ 500 ຄົນ ຍົກຂຶ້ນມາຕັ້ງຢູ່ເມືອງພັນພ້າວກ່ອນ.

ພະຍາຣາຊະຣອງເມືອງ ພາພັກພວກມາເຖິງພັນພ້າວແລ້ວ ຈຶ່ງຈັດຄົນ
ຂ້າມມາຫາພະຍາເມືອງຈັນ ເພື່ອປຶກສາລາຊະການ ຄົນສະຫຍາມທີ່ຂ້າມມາ
10 ຄົນນັ້ນ ຖືກພວກລາວວຽງຈັນຈັບໄວ້ໄດ້ 7 ຄົນ ແລະອີກ 3 ຄົນໜີຄົນ
ໄປບອກພະຣາຊະຣອງເມືອງຈຶ່ງແຕ່ງໃຫ້ພະຍາພິໄຊສິງຄາມ ພະຍາທຸກ
ຂະຣາດ ແລະ ຫຼວງສຸເຣນທອນວິຊິດ ກັບບ່າວໄພ່ 300 ຄົນຂ້າມມາຟັງລາຊະ
ການໃນວຽງຈັນອີກ. ພະຍາພິໄຊສິງຄາມກັບພວກຈຶ່ງພາກັນຕັ້ງທັບຢູ່ວັດກາງ.

ຝ່າຍພະເຈົ້າແຜ່ນດິນອານາມ ໄດ້ແຕ່ງໃຫ້ຂຸນນາງອານາມປະມານ
80 ຄົນປາຍ ມາສົ່ງພະເຈົ້າອະນຸ ພ້ອມກັນນີ້ກໍມີພະລາຊະສານໃຫ້ ເລງອັນຮີ
ເປັນລາຊະທູດຖືລົງໄປກຸງເທບເພື່ອຂໍໂທດໃຫ້ພະເຈົ້າອະນຸ ດ້ວຍໃຈຄວາມ
ໃນພະລາຊະສານນັ້ນວ່າ "ພະເຈົ້າອະນຸໜີກອງທັບສະຫຍາມເຂົ້າໄປຢູ່ແດນ
ອານາມແຈ້ງຄວາມແກ່ເຈົ້າເມືອງແງ່ອານວ່າ ກອງທັບກຸງເທບຍົກຂຶ້ນມາຂັບ
ໄລ່ໜີຈາກເມືອງ ບໍ່ຮູ້ວ່າໄດ້ທຳຜິດສິ່ງໃດ ພະເຈົ້າກຸງອານາມເຫັນວ່າເຈົ້າ
ອະນຸເປັນຄົນມີທຸກພາກບ້ານເມືອງໄປ ຈຶ່ງໃຫ້ຂຸນນາງຄຸມໄພ່ພິນມາສົ່ງພໍ່ໃຫ້

ພື້ນເຂດອານາມ ແລະໄດ້ສັ່ງພະເຈົ້າອະນຸວ່າ ໄປເຖິງບ້ານເມືອງແລ້ວໃຫ້ແຕ່ງບຸດຫຼານ ເຊີນເຄື່ອງລາຊະບັນນາການລົງໄປຖວາຍ ກຸງເທບຕາມທຳນຽມ ຈະໄດ້ພື້ນຄວາມຜິດ ແລະຂໍໃຫ້ທາງກຸງເທບມີຄວາມເມດຕາແກ່ ພະເຈົ້າອະນຸ ໃຫ້ໄດ້ຄອງບ້ານເມືອງຕາມເດີມ" ລາຊະທູດອານາມ ໄປເຖິງກຸງເທບເດືອນ 10 ຂຶ້ນ 3 ຄ່ຳ.

ເດືອນ 8 ແຮມຄ່ຳ 1 ປີ ຄ.ສ 1828 ນັ້ນ ພະເຈົ້າອະນຸແລະເຈົ້າລາຊະວົງ ກັບມາເຖິງທ່າຂ້າມຊ້າງ. ເຈົ້າລາຊະວົງຈຶ່ງມີໜັງສືມາເຖິງພະຍາເມືອງຈັນ ແລະເມືອງຊ້າຍວ່າ “ພະເຈົ້າອານາມໃຫ້ຂຸນນາງອານາມພາມາສິ່ງ ດຽວນີ້ມາ ເຖິງທ່າຂ້າມຊ້າງແລ້ວ ອີກ 4 ຄົນຈະມາເຖິງວຽງຈັນ” ພະຍາເມືອງຈັນໄດ້ຮັບໜັງສືນັ້ນແລ້ວຈຶ່ງສົ່ງໜັງສືນັ້ນໃຫ້ພະຍາພິໄຊສົງຄາມທີ່ຢູ່ວັດກາງ. ພະຍາພິໄຊສົງຄາມກໍສົ່ງໜັງສືນັ້ນໄປໃຫ້ ພະຍາຣາຊະສຸພາວະດີທີ່ຢູ່ເມືອງໝອງບົວລຳພູ ຝ່າຍພະຍາຣາຊະສຸພາວະດີໄດ້ຮັບໜັງສືແລ້ວກໍຟ້າວຍົກທັບມາໃນວັນ ແຮມ 5 ຄ່ຳ ເດືອນ 8.

ໃນວັນ ແຮມ 6 ຄ່ຳ ເດືອນ 8 ພະເຈົ້າອະນຸກໍມາເຖິງວຽງຈັນ ມີພົນຕິດຕາມມາ 1000 ຄົນ ແລະຂຸນນາງອານາມ 80 ຄົນ, ພະເຈົ້າອະນຸສະເດັດເຂົ້າພັກເຊົາຢູ່ຫໍພະແກ້ວ ແລ້ວແຕ່ງໃຫ້ນາຍພາສາອານາມ 2 ຄົນໄປບອກພະຍາພິໄຊສົງຄາມວ່າ ມື້ອື່ນເຂົ້າຈະມາຫາ. ຄັນຮຸ່ງເຊົ້າມາ ພະເຈົ້າອະນຸ ແລະເຈົ້າລາຊະວົງກໍມາຫາພະຍາພິໄຊຍະຢູ່ວັດກາງ ແຈ້ງຄວາມວ່າ ພະເຈົ້າອານາມໄດ້ມີພະລາຊະສານລົງໄປຂໍໂທດທີ່ກຸງເທບແລ້ວ ເມື່ອພະຍາຣາຊະສຸພາວະດີມາເຖິງ ຈະໃຫ້ທ່ານແມ່ທັບພາລົງໄປກຸງເທບ ຄັນເຈລະຈາກັນແລ້ວ ພະເຈົ້າອະນຸກໍກັບຄືນມາຫໍພະແກ້ວ.

ເຖິງມື້ແຮມ 7 ຄ່ຳ ເດືອນ 8 ພະຍາຣາຊະສຸພາວະດີຍົກທັບມາເຖິງ

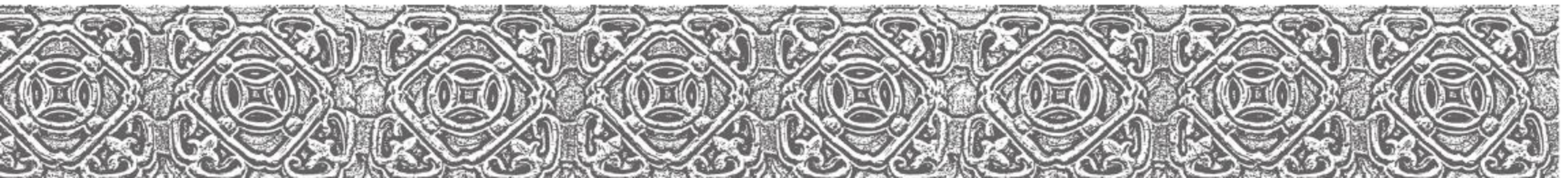

ເມືອງພັນພ້າວ ເວລາ ບ່າຍ 3 ໂມງ. ເຖິງເວລາບ່າຍ 4 ໂມງ ພະເຈົ້າອະນຸກໍ
ຍົກພົນເຂົ້າລ້ອມພະຍາພິໄຊສົງຄາມ ຂ້າພັນພວກສະຫຍາມ 300 ຄົນ ລົ້ມ
ຕາຍລົງເກືອບໝົດ ຕົວພະຍາພິໄຊ ພະຍາທຸກຂະຣາດ ແລະຫຼວງສຸເຣນ ກໍ
ຕາຍເຫຼືອແຕ່ໝື່ນຮັກສານາເວດ ກັບບ່າວໄພ່ 50 ຄົນ ລອຍຂ້າມຂອງໄປໄດ້
ຈຶ່ງໄປແຈ້ງເຫດແກ່ພະຍາຣາຊະສຸພາວະດີ. ຝ່າຍພວກລາວຊາວເມືອງ ນະ
ຄອນລາຊະສີມາ ທີ່ພະຍາຣາຊະສຸພາວະດີເກນມາ ຄັນໄດ້ຊາບຂ່າວດັ່ງ
ນັ້ນ ກໍພາກັນແຕກໜີເປັນອັນມາກ. ພະຍາຣາຊະສຸພາວະດີ ປຶກສາກັບນາຍ
ທັບນາຍກອງວ່າ ຈະຖອຍໄປຕັ້ງຮັບຢູ່ເມືອງໂຄລາດກໍໄກໂພດ ຄັນຈະຕັ້ງ
ຮັບຢູ່ຄ້າຍພັນພ້າວກໍເຫັນຈະບໍ່ໄຫວເພາະມີພົນໜ້ອຍ, ພະຍາຊຽງສາຈຶ່ງວ່າ
ຄວນຈະຖອຍໄປຕັ້ງຢູ່ເມືອງຍະໂສທອນ ເພາະມີເຂົ້າປາບໍລິບູນ ເມື່ອປຶກສາ
ເຫັນດີພ້ອມກັນແລ້ວ ພະຍາຊຽງສາຈຶ່ງພາທັບເຈົ້າພະຍາຣາຊະສຸພາວະດີ
ເດີນທາງລັດປ່າໄປໃນແຕ່ຄືນນັ້ນ ຝ່າຍຊຸນນາງອານາມ ທີ່ມາສົ່ງພະເຈົ້າ
ອະນຸ ກໍພາກັນກັບຄືນໄປອານາມໝົດ.

ຫ້າມຈໍາໜ່າຍ ເຈົ້າລາຊະວົງນໍາຕີທັບພະຍາຣາຊະສຸພາວະດີ

ພະເຈົ້າອະນຸໄດ້ຊາບວ່າ ພະຍາຣາຊະສຸພາວະດີຖອຍໜີໄປຕັ້ງຢູ່
ເມືອງຍະໂສທອນຈຶ່ງມີອາດຍາໃຫ້ເຈົ້າລາຊະວົງຄຸມທັບລົງໄປຕີ ສ່ວນພະ
ອົງໄດ້ແຕ່ງຄືນໃຫ້ຂ້າມໄປມ້າງພະເຈດີປາບວຽງ ທີ່ສະຫຍາມສ້າງໄວ້ທີ່ບ້ານ
ພັນພ້າວເສງ ແລ້ວເຊີນເອົາພະເສີມໄວ້ວຽງຈັນດັ່ງເກົ່າ.

ຝ່າຍເຈົ້າພະຍາຣາຊະສຸພາວະດີ ທີ່ລົງໄປຕັ້ງຢູ່ເມືອງຍະໂສທອນ ພໍ

ຈັດແຈງໄພ່ພົນພ້ອມແລ້ວກໍຍົກກັບຄືນມາ ເຈົ້າລາຊະວົງກໍຍົກນຳລົງໄປ ເມື່ອ
ເດືອນ 11 ຂຶ້ນ 10 ຄ່ຳ ປີ ຄ.ສ 1828 ກອງທັບທັງສອງໄດ້ໄປປະຈວບກັນ
ຢູ່ບ້ານບົກຫວານ (ເຂົ້າໃຈວ່າຢູ່ໃນແຂວງໜອງຄາຍ)ໄດ້ຮັບກັນ ຕະລຸມບອນ
ເຈົ້າລາຊະວົງຂີ້ມ້າຖືຫອກ ແຫງຖືກອີກເຈົ້າພະຍາຣາຊະສຸພາວະດີ ເຊາະລົງ
ໄປເຖິງທ້ອງນ້ອຍຈົນຕົກມ້າ ພໍໂດດລົງຈະຊຳ ຫຼວງພິພິດ ນ້ອງຊາຍເຈົ້າພະຍາ
ຣາຊະສຸພາວະດີ ຖອດດາບແລ່ນເຂົ້າມາປ້ອງກັນພີ່ຊາຍ ເຈົ້າລາຊະວົງຍົກ
ດາບຟັນຫຼວງພິພິດຂາດເຄິ່ງ ພໍດີພວກທະຫານສະຫຍາມ ຍິງປືນສຸມໃສ່ເຈົ້າ
ລາຊະວົງ ລູກປືນລູກນຶ່ງມາຖືກຫົວເຂົ້າເຈົ້າລາຊະວົງລີ້ມລົງພວກບ່າວໄພ່ເຂົ້າ
ໃຈວ່າຕາຍ ກໍເຂົ້າຫາມເອົາເຈົ້າລາຊະວົງໄດ້ແລ້ວ ພາໜີຂ້າມຂອງມາວຽງຈັນ
ຝ່າຍເຈົ້າພະຍາຣາຊະສຸພາວະດີລຸກຂຶ້ນໄດ້ ຄຳເບິ່ງບາດບໍ່ເຫັນເຂົ້າເລິກ ຈຶ່ງ
ເອົານ້ຳມັນຢາໃສ່ແລ້ວໃຫ້ບ່າວຫາມນຳກອງທັບເຈົ້າລາຊະວົງມາ.

ພະເຈົ້າອະນຸໜີຈາກວຽງຈັນຄັ້ງທີ 2

ເຈົ້າລາຊະວົງຂ້າມມາວຽງຈັນໄດ້ ກໍເຂົ້າທູນພະບິດາ ບອກວ່າ ເຫຼືອກຳ
ລັງທີ່ຈະຮັບຕໍ່ໄປເພາະບ່າວໄພ່ຂອງເຮົາມີໜ້ອຍ ແລະຊັບສິນເຂົ້າຂອງກໍສຽ
ຫາຍໝົດແລ້ວຈຳຕ້ອງໜີໄປເພິ່ງປະເທດອານາມ. ເມື່ອປົກສາກັນແລ້ວເວລາ
ຂ້ອນແຈ້ງ ພະເຈົ້າອະນຸ ແລະເຈົ້າລາຊະວົງ ກໍໜີຈາກວຽງຈັນໄປໃນ ເດືອນ
11 ອອກໃໝ່ 11 ຄ່ຳ ນັ້ນເອງ. ຮຸ່ງເຊົ້າມາເຈົ້າສຸດທິສານກໍພາພວກພະ
ຍາຕິວົງອອກໜີຈາກວຽງຈັນ ແຕ່ພໍໄປເຖິງບ້ານໄຜ່ ກອງທະຫານສະຫຍາມ
ກໍນຳໄປທັນ ກອງທະຫານສະຫຍາມຈຶ່ງຈັບໄດ້ ເຈົ້າສຸດທິສານ, ເຈົ້າເຕ້, ເຈົ້າ

ບັນ, ເຈົ້າດວງຈັນ, ເຈົ້ານາງ ຄຳວັນ, ໂອລົດພະເຈົ້າອະນຸ ແລະ ເຈົ້າລອດຫຼານ
ພະເຈົ້າອະນຸ, ນາງມາໄລ, ນາງວອນ, ພະຊາຍານ້ອຍຂອງພະເຈົ້າອະນຸ ກັບ
ທ້າວພົມ ທ້າວເປມ ຫຼານພະຍາຊຽງດີ, ເຈົ້າຮູບ ບຸດເຈົ້າສຸດທິສານ, ໃນວັນ
ເດືອນ 11 ຂຶ້ນ 15 ຄໍ່າ (19/10/1828)

ຝ່າຍພະເຈົ້າອະນຸທີ່ໜີໄປໄດ້ນັ້ນມີພະຍາຕິວົງຕິດຕາມໄປນຳແຕ່
ເຈົ້າລາຊະວົງ, ເຈົ້າເໝັ້ນ, ເຈົ້າຂັດຕິຍະ, ເຈົ້ານາງຄຳປ້ອງພະມະເຫສີ, ເຈົ້າ
ນາງຊຽງຄຳ ພິສາວເຈົ້າລາຊະວົງ, ເຈົ້ານາງບົວ ພະຊາຍາເຈົ້າລາຊະວົງ, ເຈົ້າ
ນາງທອງດີ, ເຈົ້ານາງຄຳໃສ, ເຈົ້ານາງບຸດສະບາ, ເຈົ້ານາງຄຳແພງ, ເຈົ້າໜູກັບ
ບ່າວໄພ່ອີກ 3 ຄົນ. ສ່ວນເຈົ້າລາຊະວົງນັ້ນ ພໍໄປເຖິງທ່າຂ້າມຊ້າງ ຈະເດີນ
ໄປທາງບົກບໍ່ໄດ້ ຈຶ່ງລົງຂີ່ເຮືອກັບພະຊາຍາແລ້ວໃຫ້ບ່າວພາຍໄປຂຶ້ນທ່າທີ່
ເມືອງມະຫາໄຊກອງແກ້ວ.

ຕອນທີ 8

ອະວະສານ ຂອງພະເຈົ້າອະນຸ

ຝ່າຍພະເຈົ້າພະຍາຣາຊະສຸພາວະດີ ໃຫ້ຄຸມເອົາເຈົ້າສຸດທິສານກັບພະຍາຕິວົງສິ່ງລົງໄປກຸງເທບແລ້ວ ກໍຍົກພົນຂ້າມມາເມືອງວຽງຈັນ ສັ່ງໃຫ້ມ້າງເພທຳລາຍເມືອງວຽງຈັນເສຍຈົນກຽງ ແລະ ໄລ່ກວາດຕ້ອນເອົາ ຄອບຄົວລາວສິ່ງຂ້າມໄປໄວ້ເມືອງພັນພ້າວ ກຳໜົດຈະກວາດລົງໄປກຸງເທບໃນເດືອນ 12 ແລ້ວເຈົ້າພະຍາຣາຊະສຸພາວະດີກໍແຕ່ງໃຫ້ກອງທະຫານອອກທຽວຊອກຄົ້ນຫາພະເຈົ້າອະນຸໃນຫົວເມືອງລາວທັງປວງ.

ຕໍ່ມາເຖິງເດືອນ 12 ຂຶ້ນ 15 ຄ່ຳເຈົ້ານ້ອຍເມືອງພວນຜູ້ເປັນບຸດເຂີຍຂອງພະເຈົ້າອະນຸ ຈຶ່ງແຕ່ງໃຫ້ເພງເມືອງກາງ ເພງທໍ່ໄຊ ຖືໜັງສືມາແຈ້ງແມ່ທັບ ສະຫຍາມວ່າຈະອາສາແຕ່ງກອງທັບລັດທຸກໆດ່ານ ບໍ່ໃຫ້ເຈົ້າອະນຸໜີໄປໄດ້ ຂໍແຕ່ຢ່າໃຫ້ກອງທັບກຸງເທບຍົກຂຶ້ນໄປເມືອງພວນ ເລີຍພວກໄພ່ບ້ານພົນເມືອງຈະໄດ້ຮັບຄວາມສະດຽງຕົກໃຈ. ແລ້ວເຈົ້ານ້ອຍເມືອງພວນຈຶ່ງແຕ່ງໃຫ້ທະຫານຊອກຄົ້ນ ກໍໄດ້ພົບຄອບຄົວເຈົ້າອະນຸຢູ່ນ້ຳ(ຖຳ)ໄຮຕິນພູຄັງໄຂ ເຈົ້ານ້ອຍເມືອງພວນໃຫ້ທະຫານ 50 ຄົນຮັກສາໄວ້ແລ້ວ ໄດ້ແຕ່ງໃຫ້ເພງນາມໂຄດ ແລະເພງອຸທຸມ ລົງມາບອກເຈົ້າພະຍາຣາຊະສຸພາວະດີ ຈຶ່ງແຕ່ງໃຫ້ພະອິນທະເດດ ກັບພະສຸພັນຊຽງສາ ຄຸມພົນ 300 ຄົນຂຶ້ນໄປຈັບ.

ຝ່າຍພະຫຼວງພະບາງກໍແຕ່ງໃຫ້ໜານຂັດຕິຍະເມືອງນ່ານ ກັບທ້າວມະຫາພົມເມືອງຫຼວງພະບາງ ຄຸມພົນອອກຊອກຫາເຈົ້າອະນຸ, ໜານຂັດຕິຍະກັບທ້າວມະຫາພົມໄປເຖິງດ່ານເມືອງພວນ ນາຍດ່ານເມືອງພວນຈຶ່ງພາໄປຈັບ

ພະເຈົ້າອະນຸທິນຳ(ຖຳ) ໄຮຕິນພູຄັງໄຂ ໄດ້ພະເຈົ້າອະນຸກັບນາງຄຳປ້ອງ, ເຈົ້າ
ນາງທອງດີ, ເຈົ້ານາງຄຳໃສ, ເຈົ້ານາງບຸສະບາ, ເຈົ້ານາງຄຳແພງ, ເຈົ້ານາງ
ໝູ ແລະຫຼານສາວພະເຈົ້າອະນຸອີກຄົນນຶ່ງ ໂຮມເປັນ 9 ຄົນ ຄຸມລົງມາເຖິງ
ຫາດເດື່ອຍ ຈຶ່ງພົບກອງທະຫານຂອງພະອິນທະເດດ ແລ້ວພະອິນທະເດດກໍ
ຄຸມພະເຈົ້າອະນຸລົງມາວຽງຈັນ ເຖິງວຽງຈັນມີເດືອນອ້າຍຂຶ້ນ 15 ຄ່ຳ (15
ມັງກອນ 1829)

ເຈົ້າພະຍາຣາຊະສຸພາວະດີ ຈຶ່ງແຕ່ງໃຫ້ພະອະນຸລັກໂຍທາ, ພະໂຍທາ
ສົງຄາມ, ຫຼວງເທເພນ, ພະນະຄອນເຈົ້າເມືອງຂ່ອນແກ່ນ, ລາຊະວົງເມືອງ
ຊົນນະບົດ ກັບພົນ 300 ຄົນ ຄຸມ ພະເຈົ້າອະນຸກັບເຈົ້າພະຍາຕິວົງລົງໄປສົ່ງ
ເຖິງເມືອງສະລະບຸຣີ. ຝ່າຍພະຍາພິໄຊວາລີ ຈຶ່ງນຳກົງຂັງມາໃສ່ພະເຈົ້າອະນຸ
ຕັ້ງປະຈານໄວ້ໃນເຮືອ ແລ້ວໃຫ້ພະອະນຸໂຍທາ ກັບພະໂຍທາສົງຄາມ ພາຕະ
ເວນລົງໄປເຖິງກຸງເທບໃນເດືອນຍີ່ ຂຶ້ນ 11 ຄ່ຳ. ພະເຈົ້າແຜ່ນດິນສະຫຍາມ
ກໍໃຫ້ເອົາພະເຈົ້າອະນຸຂັງໄວ້ ສ່ວນບຸດຫຼານ ແລະພວກພະຊາຍາຂອງພະ
ອົງນັ້ນ ສົ່ງໄປເປັນພວກຫຍິບແສວ ແລ້ວພະເຈົ້າແຜ່ນດິນສະຫຍາມສັ່ງໃຫ້ທຳ
ເຄື່ອງປະຈານລົງໜ້າພະທີ່ນັ່ງ ທຳເປັນກົງເຫຼັກໃຫຍ່ໃສ່ພະເຈົ້າອະນຸ ມີກົງ
ເຫຼັກນ້ອຍໆສຳລັບໃສ່ພະຍາຕິວົງລູກແມງ 13 ກົງ ແລະມີເຄື່ອງກຳມະກອນ
ຄື: ຄົກສາກສຳລັບຕຳ, ເບັດສຳລັບເກາະແຂວນ, ໝໍ້ຂາງສຳລັບຕົ້ມ, ຂວານ
ສຳລັບຜາອີກ, ເລື່ອຍສຳລັບເລື່ອຍແຂນຂາ, ແລະມີຂາຢັງສຳລັບສຽບທັງເປັນ.
ເວລາເຊົ້າໄຂເອົາພະເຈົ້າອະນຸ ເຈົ້າລາຊະບຸດ, ເຈົ້າສຸດທິສານ, ເຈົ້າເຕ້,
ເຈົ້າປານ, ເຈົ້າດວງຈັນ, ເຈົ້າສຸວັນນະຈັກ, ເຈົ້າປັນ, ເຈົ້ານາງຄຳປ້ອງ, ເຈົ້າ
ສຸລິຍະ, ເຈົ້າໂງ່ນຄຳໃຫຍ່, ເຈົ້າຄຳບຸ, ເຈົ້າດີ ອອກມາຂັງໄວ້ໃນກົງແລ້ວໃຫ້
ເຈົ້ານາງຄຳປ້ອງອັກຄະລາຊະເທວີ ຖືວິກາບໝາກເຂົ້າໄປນັ່ງວິຢູ່ໃນກົງໃຫ້

ພວກຊາຍານ້ອຍທີ່ຍັງສາວຢູ່ ຊຶ່ງພະຍາຣາຊະສຸພາວະດີ ສິ່ງລົງໄປລຸ່ມນັ້ນ ແຕ່ງພາກະເບື້ອງໃສ່ເຂົ້າປາອາຫານໄປລ້ຽງກັນຢູ່ໃນທີ່ປະຈານ ພວກລາສະດອນຍິງຊາຍຢູ່ໃນກຸງເທບ ແລະ ນອກກຸງ ພາກັນມາເບິ່ງຈົນແໜ້ນທຸກເວລາ ບໍ່ໄດ້ຂາດ ລາງພວກກໍລົງມາດ່າປ້ອຍແຂງ ຢູ່ທຸກວັນ ເຖິງເວລາແລງກໍເອົາພວກບຸດຫຼານພະເຈົ້າອະນຸ ຂຶ້ນຍືນເທິງຂາຍັ່ງເປັນແຖວແລ້ວໃຫ້ຮ້ອງປະຈານໂທດຂອງຕົວເຖິງຄໍາຈຶ່ງເອົາໄປຂັງໄວ້ດັ່ງເກົ່າ.

ທ່າຢູ່ດັ່ງນີ້ໄດ້ 7-8 ວັນ ພະເຈົ້າອະນຸກໍທົງອາພາດເປັນໂລກລົງເລືອດສິ້ນພະຊົນ. ເຈົ້າແຜ່ນດິນສະຫຍາມຈຶ່ງໃຫ້ເອົາສົບໄປສຽບປະຈານໄວ້ທີ່ສຳເຫຼືອ ສ່ວນການທີ່ຈະປະຫານບຸດຫຼານພະເຈົ້າອະນຸກໍສະຫງົບໄປ.

ສົມເດັດພະເຈົ້າອະນຸ ທົງລາຊະສົມພົບ ປີກຸນ ຄ.ສ 1768 ສ້າງພະຊົນເມື່ອປີຊວດ ຄ.ສ 1829 ຮວມພະຊົນມາຍຸໄດ້ 61 ປີ, ສ່ວນເຈົ້າລາຊະວົງນັ້ນເລີຍຫາຍສາບສູນໄປບໍ່ໄດ້ຊາບຂ່າວວ່າໄປຢູ່ແຫ່ງຫິນໃດ.

